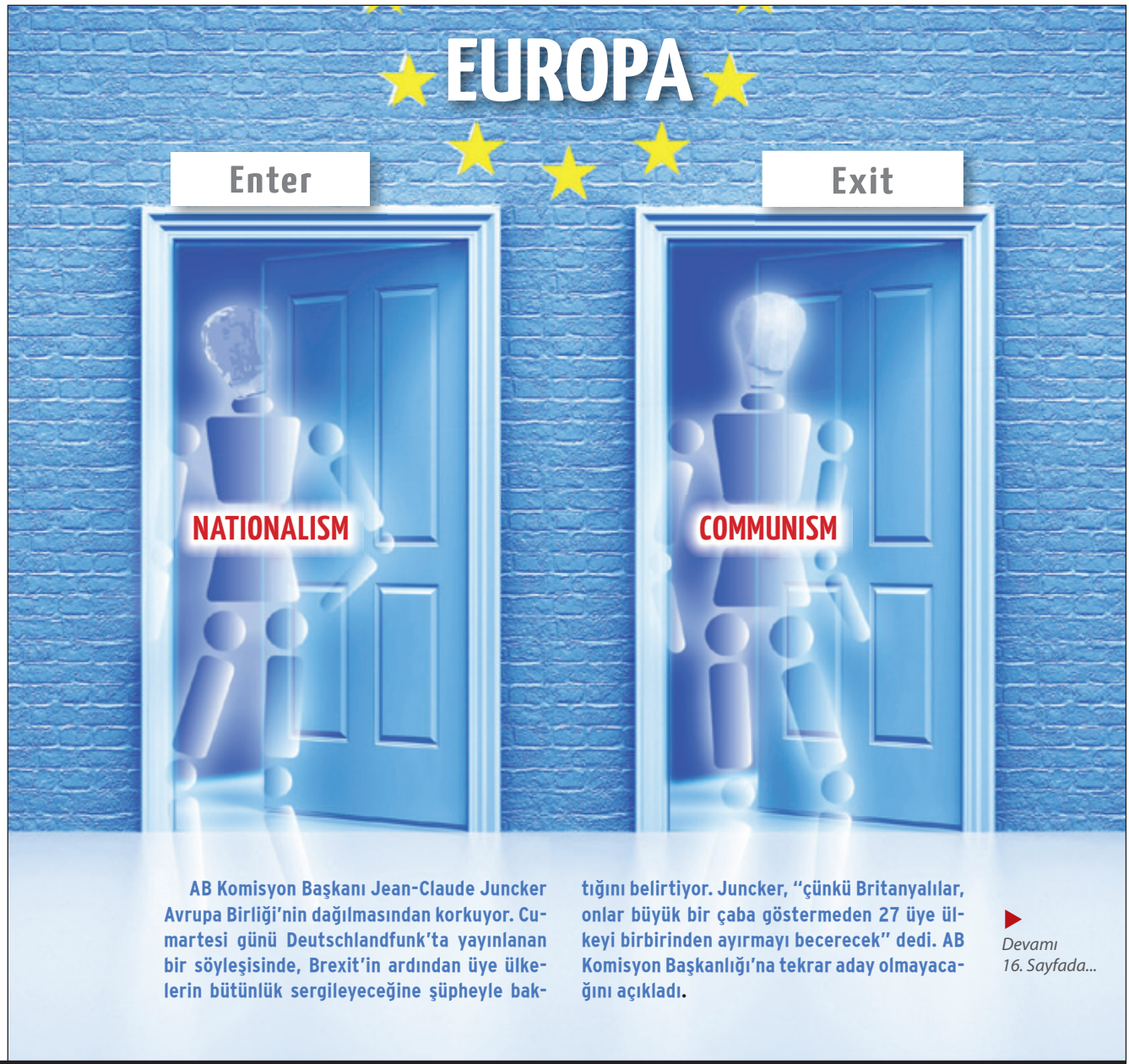

Brexit - Trump - AB ve Şiddetlenen Çıkar Çatışmaları

Pazar Sorunu -Siyasi Tuzaklar - Haraca Bağlamak - Borçlandırma - Ulusal Aşağılanma ve Dahası...

İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan dünya düzeninin son bulduğu iddia ediliyor. Artık bu düzene dayanan eski ittifakların geçersiz olduğu söylentisi siyaset arenasında kol geziyor. Şayet çıkar ve ittifakların artık farklı ve hatta birbirine zıt rotalar izlemeye başladığı savı doğru ise, o zaman yenilerinin filiz verdiğini gözlemleyebilmek gerekir. Bu karşıtlıkları, son aylarda basına yansıyan boyutlarıyla ve yukarıda belirtilen savı destekler nitelikte, örnekler halinde gözler önüne sermek mümkün. Mevzu, her vadede daha çarpıcı örnekler vermeye elverişlidir.

Prof. Dr. Michael Simon
Mainz Üniversitesi

"Avrupa'da bir hayalet dolaşüyor". Günümüz koşullarında sağ popülizm fenomeni düşünüldüğünde, 1848'de yayınlanan Komünist Manifesto'nun bu ilk cümlesi aklara geliyor. Şüphesiz 19. yüzyılın ortalarında günümüzde olduğundan çok daha farklı bir durum hakimdi. Hayalet ile o zamanlar, yoksullaşmış ve haklarından mahrum bırakılmış alt katmanları sosyal baskı koşullarından kurtarmayı ve onlara yeni bir dünyada daha iyi bir gelecek sunmayı öngören, yükselmekte olan komünizm kas-tediliyordu.

2. SAYFA

Alison Smale
The New York Times

**Almanya'nın
İzolasyonu mu?**

Burada ima edilen salt ekonomik tehlikeler dışında (çünkü AB için çelik olayı konusunda hukuksal yollar açıktır), özellikle 1945'ten itibaren Amerika tarafından demokrasisi desteklenen, inşa edilen ve korunan Almanya için, ABD'nin açıkça Alman çıkarlarını hedef alacak bir siyaset izlemesi gibi şu ana dek hayal edilemeyecek bir olasılık doğmuştur.

3. SAYFA

Prof. Dr. Peter Rödler
Koblenz-Landau Üniversitesi

Alternatifsizlikten Çıkış Yolları

Le Pen (Fransa) ve Wilders (Hollanda) kapıya dayandı, Almanya'da son dönemde zayıflayan, ancak hâlâ çok güçlü bir AfD (Almanya için Alternatif Partisi), Polonya ve Macaristan'da sığınmacıların dağıtımını engelleyen milliyetçi hükümetler, Brexit (büyük ölçüde AB'nde geçerli olan serbest dolaşım nedeniyle: En büyük grup 750.000 kişi ile Lehler) ve şimdi de Trump'ın 'let US be great again' (Birleşik Devletleri yeniden yüceltelim) sözleri. Bunlar barışçıl, bireyci-çoğulcu bir dünya umudunun saf hayalcilik olduğunu ortaya çıkaran genel bir çözümme belirtilerimi yalnızca?

6. SAYFA

Prof. Dr. Michael Winkler
Jena Üniversitesi

**Evrensel Temel Gelir Güvencesi
Olası Diyalektik Bağlantılara
Dair Görüşler**

Güvenli evrensel temel gelir böylece belki de insanların yaşamında kolaylık sağlayabilir ve günlük hayatın krizlerini atlatmalarına katkı sunabilir. Ama o sonuçta bu toplum düzeninin korunmasına hizmet etmekle kalmaz, aksine bu düzenin işlevinin daha da artmasını ifade eder, ki bu da insanların zararına bir gelişmedir - ayrıca zarar onların salt pasifize edilmesiyle, ayaklanma, protesto ve isyandan vazgeçmeleriyle sınırlı da değildir.

14-16. SAYFA

Prof. Dr. Michael Simon | Mainz Üniversitesi

Sağ Popülizm

“Avrupa’da bir hayalet dolaşüyor”. Günümüz koşullarında sağ popülizm fenomeni düşünüldüğünde, 1848’de yayınlanan Komünist Manifesto’nun bu ilk cümlesi akıllara geliyor. Şüphesiz 19. yüzyılın ortalarında günümüzde olduğundan çok daha farklı bir durum hakimdi. Hayalet ile o zamanlar, yoksullaşmış ve haklarından mahrum bırakılmış alt katmanları sosyal baskı koşullarından kurtarmayı ve onlara yeni bir dünyada daha iyi bir gelecek sunmayı öngören, yükselmekte olan komünizm kastediliyordu. Çağımızın hayaleti ise 20. yüzyılın ilk yarısında cereyan eden cehennemsi faciaların enkazı üzerinde yükselen demokratik anayasal düzeni hedef alıyor. Devlet politikası tarafından körüklenen nefret, ideolojik körlük, şovenizm ve totalitarizm geçmişte Avrupa’yı ve dünyanın büyük bir bölümünü korkunç bir sefaletle sürükledi. Bu süreçlerin sonunda, ancak uluslararası diyalogun (anahtar sözcük: BM), demokratikleştirme ve katılımın yeni yollarının barbarlığın enkazı altından çıkarmayı ve barışçıl bir dünya düzeninin temelini oluşturmayı sağlayabileceği idrak edilmişti. Almanya neredeyse örneği görülmemiş bir maddi ilerlemeyi bu siyasete borçlu. Kendi toplumu önceki kuşakların hayalini kurmayı dahi ce-

saret edemedikleri haklara ve özgürlüklere erişti. Bu nimetler “bedava” değildi. Onlar ulusal ve uluslararası arenada sosyal birliktelik, siyasi uzlaşma ve görevlerini yerine getirme konusunda samimi çaba gösterilmesini şart koşmuştur. Diyaloga hazır olmak, sağduyu ve ulusal ve sosyal ayrıcalıklardan vazgeçmek, elbette mükemmeliğe erişmeyen, ancak birçok insana, özellikle de Avru-

görmek mümkün. Açıklık, özgürlük ve uzlaşmadan söz etmek yerine, sağ popülizmin sözcüleri, korunması gereken herhangi ulusal kazanımlardan, kapıları kapatmaktan ve dünya siyasetinin karmaşıklığı içinde kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalan öz çıkarlardan sızlanarak bahsediyorlar. Donald Trump o çevrelerde şimdilerde neler düşünüldüğünü, nitekim kendi ülkesinin yeni-

ne basit temel ilkelerini etkisizleştirmez. Bizi doğru bilgilendirmesi ve bu nedenle içeriklere ilişkin çalışmalarında özel bir itina göstermekle yükümlü olan tüm basın, bu bağlamda büyük bir sorumluluk taşıyor. 21. yüzyılda medyanın dijitalleştirilmesi siyasi katılım için ek forumlar yaratılmasına ve toplumumuzun daha da demokratikleşmesine belirleyici bir katkı sundu. Böylece forumların da yeni tehlikeler ve alet edilmeler için giriş kapısı işlevi görmesi özel olarak dikkat etmemizi gerektiren bir gelişmedir. Eylemlerimiz, başarılarını profesyonel gazeteciliği “yalancı basın” sözleriyle toptan karalamaya, “yalan haberleri” (“Fake news”) planlı olarak yaymaya ve toplumun büyük bir kesiminin bununla el ele yürüyen tedirgin edilişine borçlu olan sağ popülist hareketlerin artan etkisine karşı koymalıdır. Korku salan böylesi hayaletlere karşı yalnızca kavrayış ve aydınlanmanın ışığı yardımcı olabilir. Bu amaç için çalışmak zahmetli ve zordur, çünkü, her ne kadar belirli siyasi çevreler bize bunu aşılama çabıya çalışsa da, günümüz sorunları için basit açıklamalar bulunmuyor. Ama, eğer dünyamızı yeni bir kaosa sürüklemek istemiyorsak, sosyal eylemin uymamız gereken adil kuralları mevcuttur. ■

KORKU SALAN BÖYLESİ HAYALETLERE KARŞI YALNIZCA KAVRAYIŞ VE AYDINLANMANIN IŞIĞI YARDIMCI OLABİLİR.

pa, Amerika ve Avustralya’da ve Asya’nın bir kısmında onurlu ve refah için yaşayabilmeyi olanaklı kılan daha iyi bir dünyaya çıkan yolun garantörleriydi.

Bu kazanımlara katılımda bölgelere göre yaşanan şiddetli dengesizlikler ve de bu dünyanın önde gelen, “zengin” ulusları cenahında, günümüz kırılgan mutluluğunun ne denli büyük acılara katlanılarak elde edildiğine ilişkin silikleşen bir bilinç, güncel sorunlar arasında yer almaktadır. Bu değişimi özellikle modern sağ popülizmin retorğinde

den büyük ve güçlü olması ve tüm siyasi eylemlerde ön sırada yer alması gerektiğini saygısızca dışarı haykırıyor (“America First”). Böyle düşünen biri öfkeyi ve çatışmaları provoke eder. Çok bilinen bir Alman atasözü “kendine yapılmasını istemediğin bir şeyi başkasına yapma” der ve yakınımızdaki insanlara saygıyla yaklaşmamızı tembih eder. Modern yaşam dünyalarının karmaşıklığı dahi, günümüzde her ne kadar haklı ve haksız birbirinden ayırmak zorlaşmış olsa da, sosyal birlikteliğin böylesi-

İÇİNDEKİLER

1. Sayfa

PoliTeknik

Brexit - Trump - AB ve Şiddetlenen Çıkar Çatışmaları
Pazar Sorunu - Siyasi Tuzaklar - Haraca Bağlamak - Borçlandırma - Ulusal Aşagılanma ve Dahası...

2. Sayfa

Prof. Dr. Michael Simon

Sağ Popülizm

3. Sayfa

Alison Smale

Almanya İzole mi, Kim Tarafından İzole Ediliyor?
Yeni bir Dönemde Berlin'in Dış Politikası...

4.- 5. Sayfa

María Antonieta García Lascrain

Meksika Ulusal Eğitim Çalışanları Sendikası (SNTE) ve Ulusal İnsan Hakları Komisyonu: İnsan Haklarının Desteklenmesi ve Savunulmasında Müttefikler (CNDH)

5. Sayfa

Julie Hamann

Belirsiz İttifaklar Zamanında Fransa

6. Sayfa

Prof. Dr. Peter Rödler

Alternatifsizlikten Çıkış Yolları

7. Sayfa

Naba Kishor Pujari - HİNDİSTAN

Kamusal Tedarikten Uygulamaya: Hindistan’da Eğitim Hakkı Yasasının Seyri

8. Sayfa

John O’Brien

İrlanda Ulusal Öğretmenler Örgütü (INTO) BM İnsan Hakları Bildirgesi’nde Eğitim Haklarının Genişletilmesine İlişkin Düşünceler ve Öneriler

9. Sayfa

David Ofori Acheampong - GANA

BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nde Eğitim Haklarının Genişletilmesi Üzerine Düşünceler ve Öneriler

10.- 11. Sayfa

MsC. Mirella Suárez Ortega

MsC. Gertrudis Simón Pineda Lic.

Martha B. Batista Ramírez - KÜBA

Küba’da İnsan Hakları ve Eğitim

12. Sayfa

Prof. Dr. Alexandre Magno Tavares da Silva - BREZİLYA

Brezilya Paulo Freire ve Günlük Yaşamda Eğitimciler ile Sokak Çocukları Diyaloguna Dayanan bir Eğitim Tasarısının Yapılandırılması

13. Sayfa

PoliTeknik

Haklılık Enflasyonu

14.- 16. Sayfa

Prof. Dr. Michael Winkler

Evrensel Temel Gelir Güvencesi Olası Diyalektik Bağlantılara Dair Görüşler

KÜNYE | IMPRESSUM

PoliTeknik

İki aylık Türkçe Gazete
Türkische Zeitung

Erscheinungsweise:

Alle zwei Monate

Unentgeltlich

Ücretsiz

ISSN 2198-8706

Herausgeber/

Yayımlayan Kurum:

Verein für Allseitige Bildung e.V.
(Çok yönlü Eğitim Derneği)

Visdp | Chefredakteur/

Genel Yayın Yönetmeni:

Zeynel Korkmaz

Postanschrift/Posta adresi:

Postfach 25 03 48

40092 Düsseldorf

Webseite/Internet adresi:

www.politechnik.de

Kontakt/ İletişim

info@politechnik.de

Druck/ Baskı:

Hürriyet Gaz. ve Matbaacılık A.Ş.

Zweigniederlassung Deutschland

An der Brücke 20-22

64546 Mörfelden Walldorf

Gestaltung/Grafik Tasarım

Atelier Grafik & Illustration

Ömer Yapraklıran

Alison Smale | The New York Times

Çeviri: PoliTeknik

Almanya İzole mi, Kim Tarafından İzole Ediliyor?

Yeni bir Dönemde Berlin'in Dış Politikası...

Şansölye Angela Merkel'in sözde Almanya'nın açık durumda olan sınırlarını daha fazla açtığı 2015'in Eylül ayındaki o geceden beri, Berlin'in "splendid isolation" (olağanüstü bir izolasyon) içinde bulunup bulunmadığı hakkında şiddetli bir tartışma yürüyor. Sonraları sığınmacı krizi olarak adlandırılan bu gelişmenin en azından başlangıç aşamasında, özellikle Almanların bu sözde izolasyonu noktasında, Avrupa'nın kaynaşması lehine bağımsızlıklarından vazgeçmeye neredeyse hiçbiri yanaşmamış olan (ya da hâlâ yanaşmayan) Doğu ve Orta Avrupa ülkeleri gündem konusuydu. Nitekim kısa bir süre öncesine kadar bu ülkeler Euro ve Yunanistan krizleri sırasında Almanya'yı desteklediklerinden, Orta Avrupa'nın sergilediği bu direnişe alışmak Almanya'da bazıları için zor olmuştur.

Danimarka, İsveç ve Avusturya gibi ülkeler yavaş yavaş kapıları kapatma ve "hoş geldin kültürüne" bağlı kalmayı giderek reddetmeye başladıkları için, sığınmacı krizi Almanya'yı gerçekten de izole etmiştir. Almanya da "hoş geldin kültürüne" bağlı kalmamıştır: 2015 sonbaharından itibaren sığınmacı ve göçmen akımını sınırlandırmak amacıyla bir dizi önlem alınmıştır.

Bu önlemlerin başarısı bir yana, sığınmacı krizi 2016'da sivil ve siyasi bilinci o denli etkilemiştir ki, iki Almanya'nın birleşmesinden bu yana ilk kez bir aşırı sağ parti, Almanya için Alternatif Partisi birkaç eyalet meclisine girmeyi başarmış ve o dönem belki de çift haneli rakamlarla federal meclise girmeyi başaracağına kesin gözüyle bakılmıştır.

2016'daki gelişmeler arasından, 1945 sonrası Amerika'nın öncülüğünde kurulan uluslararası sistemin iki ağır şok geçirmesi yer almıştır: Önce "Brexit" referandumu ve Britanyalılar'ın Avrupa Birliği'nden çıkma lehinde oy kullanmaları ve ardından Amerikalılar'ın Donald Trump'ı devlet başkanlığına tasdikları kendi seçimleri.

Göründüğü kadarıyla bazı Avrupalılar o günden bu yana işbirliğinin değerini ve özellikle de ortak değerlerin tanımlanmasının kıymetini biliyor. Avusturya'da, ardından da Hollanda'da seçmenler sandıkta buna vurgu yapmış oldu. Almanya'da AfD içinde çekişmeler var ve eskisi kadar kabul görmüyor. Hatta son anketler yüzde 8 civarında olduklarını gösteriyor. Bu siyasi atmosferin devam edip etmeyeceği henüz belirsiz. Trump yönetimiyle irtibatlar gelişiyor, ancak yavaş ve bazen zor ilerliyor. Dışişleri Bakanı Sigmar Gabriel, öncesinde ekonomiden sorumlu bakandı, 31 Mart'ta Amerika'yı sert bir dille eleştir

tirdi, ona göre Washington yerli çelik sanayisini Dünya Ticaret Örgütü düzenlemelerini ihlal eden hesaplama yöntemleriyle Salzgitter AG, Dillinger Hütte ve Fransa, İtalya, Avusturya ve Belçika menşeli firmalara karşı korumayı amaçlıyor.

Gabriel bir basın açıklamasında "verilen karar yeni hükümetin çelik sektöründe yaptığı ilk anti-dumping önlemi olduğu için önemlidir" dedi. "WTO kuralları (Dünya Ticaret Örgütü) uluslararası ticaret düzeninin bel kemiğidir. Onları bilinçli olarak ihlal etmek tehlikeli bir adımdır. ABD, WTO kurallarına uymayan böylesi bir önlem ile ilk kez rekabeti çarpıtan yöntemlere başvuruyor".

Bu açıklamayla Almanların büyük kaygılarının şimdi nerede yattığını görmek kolay: Bu anti-dumping önleminin Başkan Obama döneminde başlatıldığına değinmeden, Avrupa'da elbette ihracat ülkesi Almanya için en ağır etkiyi gösterebilecek olası kapsamlı sonuçlardan söz ediliyor. Burada ima edilen salt ekonomik tehlikeler dışında (çünkü AB için çelik olayı konusunda hukuksal yollar açıktır), özellikle 1945'ten itibaren Amerika tarafından demokrasiyi desteklenen, inşa edilen ve korunan Almanya için, ABD'nin açıkça Alman çıkarlarını hedef alacak bir siyaset izlemesi gibi şu ana dek hayal edilemeyecek bir olasılık doğmuştur.

Avrupa siyasetine ve transatlantik ilişkilere şekil verirken, Britanyalıların artık AB'de olmaması belki de çifte zarar anlamına geliyor. Bugünden itibaren 27 ülkeden oluşan Avrupa için artık açık bir Anglosakson bakış noktası bulunmuyor. Buna karşın başbakan Theresa May Washington ile özel ilişkiler kurmaya çalışıyor. Bu bağlamda Kraliçe'nin en azından olası bir daveti Trump'ın hoşuna gidiyor gibi gözüküyor (Britanyalıların çoğunluğu ziyaretini onaylıyor mu, bu kuşkulu görünüyor).

Avrupa'nın en güçlü ülkesi Almanya, eğer şimdi önüne koyduğu Avrupa'yı kurtarma ve güçlendirme hedefini izlemeye devam edecekse, daha etkin olmak zorunda. Bu hedefe bir seçim yılında ulaşmak zor olabilir. Savunma harcamalarının arttırılması örneğin tartışmalı, birçok uzman açısından bu adım, kesinlikle salt Trump hükümeti bunu dayattığı için değil, Almanya'nın da çıkarına bir adımdır.

Her ne kadar son gelişmeler ve de hafta sonları yüz binlerin katıldığı "Avrupa'nın nabızı" gösterileri yeni bir canlılık katsa da, Almanya'nın Avrupa'da izole olma, farklı bir ifadeyle izole edilme tehlikesi atlatılmamıştır.

Bu nedenle bakışları Doğu'ya, Rusya ve Türkiye'ye yönelmek daha da zo-

runlu hale gelmiştir. Almanya bu önemli komşularla anlaşmazlık yaşadığında, o zaman yetersiz dayanışmadan bir porsiyon daha kaybetme riskiyle karşı karşıya kalır. Berlin, örneğin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Batı Avrupa'da da seçim kampanyası yürütme girişimlerini kınamak konusunda kesinlikle izole değildir. Ancak Ankara ve Berlin arasındaki ilişkilerde bir özellik olduğunu, Alman siyasetinin iki görünümünü ortaya koymaktadır.

Birincisi bu önemli müttefikler, önemli bir askeri ittifakın, NATO'nun üyesidirler. Ancak İncirlik'te öylece bir birlik bulundurup, örneğin basın özgürlüğü gibi Türkiye ile ilişkinin diğer görünümüne değinmemek olmaz. Ne var ki, Şansölye Angela Merkel'in hükümet döneminin ilk on yılında yaptığı gibi, Türkiye ile pek ilgilenilmezken, Alman endişeleri, çok ani olma ve hatta kulağa biraz da riyakâr gelme riski taşıyor.

İkincisi, Almanya, öyle ya da böyle büyük çoğunluğu entegre olmuş büyük bir Türk topluluğunu içinde barındırıyor. Salt Türk kökenli nüfusun oranı - yaklaşık 3 milyon - bu topluluğun özel endişelerini dikkate alan bilinçli bir siyaset geliştirilmesi gerektiği anlaşıyor geliyor. Örneğin İslam ile olan karmaşık ilişki ve bu dinin Almanya'da nasıl bir yeri olduğu konusu.

Biraz daha Doğu'ya gidildiğinde elbette Rusya görünür. Türklerle olduğu gibi Ruslarla da izlenmesi gereken çok açık ilişkiler söz konusudur. Birincisi güvenlik ile ilgili sorular gündemdedir. Günümüz Rusya'sı nasıl bir komşudur? Kısa süre öncesine dek Sovyetler Birliği'nin bir parçası olan Baltık ülkelerine Alman birlikleri gönderilmesi, Rusya'nın ticaret ortağı değil, daha çok bir tehdit olarak görüldüğünü mü ifade ediyor? Almanya Rusya ile belirsiz ve hatta çelişkili çıkarları izleyen tek ülke mi? Bu çelişkiler, ABD'nin Rusya ile arasındaki çıkarlarla aynı niteliğe mi sahip?

İkincisi Almanya'da yaşayıp Rusça konuşan büyük bir topluluk var - Türklerde olduğu gibi. Konunun uzmanları bu topluluğun yaklaşık 3 milyon civarında olduğunu tahmin ediyor. Gerçi farklı kökenleri var - 18. yüzyılda Rusya'ya şanslarını denemek için göç eden ve Sovyetler Birliği çöktüğünde tekrar "yurtlarına" dönen Rusya Almanlarının birçoğunun Alman ataları vardı. Ama ayrıca ya on yıllar önce veya son zamanlarda göç etmiş ve Rusça konuşan Orta Asya ve Kafkasya bölgelerinden insanlarla buralara varmış, Rusça konuşan birçok Yahudi de var. Alman makamları hepsinin demokrasiyi benimsediklerinden çoktan emindi, ama ünlü "Liza olayında", her ne kadar yalan olduğu ortaya çıkmış olsa da, bazı Rusların Kremlin'in versi-

yonuna daha çok inandıklarını saptadıklarında nahoş bir sürprizle karşılaşmış oldular (nitekim Rus medyasında yayınlanan haberlerden farklı olarak Alman-Rus kız sığınmacılar tarafından kaçırılıp tecavüze uğRAMADI). Eski Rus vatandaşlarının ne kadar sadık olduklarını sorgulayan soru gündeme geldi?

Özellikle Rusya'ya bakıldığında, Almanya'nın sözde izolasyonu ile ilgili yürüyen tartışmanın tuhaf bir görünümüne rastlamak mümkün. Zira bu görünümle, sözde Almanya'ya kaygıyla bakan, ama gerçekte hiç de somut gelişmelerle ilgilenmeyen, aksine duydukları "endişeyi" daha çok popülizme ya da milliyetçiliğe olan eğilimi gerçek bir tehlike olarak sınıflandırmak için kullanan çok sayıda gözlemci kastedilmektedir. Biraz karmaşık olan bu argüman aşağı yukarı şöyle dile getiriliyor: Almanlar her ne kadar özellikle uyguladıkları siyasetle on yıllar boyunca büyük birer Avrupa hayranı olduklarını kanıtlamış ve kıta ve dünya için çok şey yapmış olsalar da, Almanya, yalnızca izolasyona götüren değil, Alman olmayanlar için tehlike ifade eden kendi yolunda ilerliyor.

Bu insanlar, böylesi türbülanslı dönemleri, Almanya'nın hiçbir zaman iyi niyetli bir aktör olarak görülemeyeceğine ilişkin bir kanıt olarak kabul ederler. Dünyayı ikna etmek için, Almanya'nın herhangi bir ülkeye kıyasla tamamen iyi niyetli olduğunu kanıtlamak üzere iki kat daha fazla kanıt sunması gerekir.

Almanya'nın verdiği sözleri olabildiğince yerine getirmesi, kanıt sunmasına en iyi biçimde yardımcı olur. Ve de her önemli tartışmada, tartışmalı ama güvenilir isimlerin çeşitliliğinin sağlanması. Tarihçi Heinrich August Winkler'in 2015 ve 2016'da şansölyeyi sığınmacı krizi nedeniyle azarlama-sı örneğinde olduğu gibi. Aslında sığınmacıları ülkeye aldığı için azarlamadı. Önemli olan Almanya'nın güvenilirliğinin sarsılıp sarsılmadığıydı. Bir yıl önce Leipzig Kitap Fuarı'nda gerçekleşen bir ödül töreninde "sürdürülebilir olmak isteyen bir sığınmacı politikası" diyor Winkler, "olanaklarına dair koşulların yarın ve ertesi gün de garanti altına alınmış olmasını dikkate almalıdır. Salt sığınmacı alımında ve entegre edebilirlikte sınırların göz önünde bulundurulması değil, toplumun siyasi desteği de bu koşullar arasında yer alıyor".

María Antonieta García Lascurain

Meksika Ulusal Eğitim Çalışanları Sendikası

İspanyolca-Almanca Çeviri:
Prof. Dr. Wolfgang Jantzen

Almanca-Türkçe Çeviri:
PoliTeknik

Meksika Ulusal Eğitim Çalışanları Sendikası (SNTE) ve Ulusal İnsan Hakları Komisyonu:

İnsan Haklarının Desteklenmesi ve Savunulmasında Müttefikler (CNDH)

BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde (1948) açık ve kesin bir biçimde tüm insanların hak ve özgürlükleri yansı bulmaktadır; devletlerin büyük çoğunluğu bu hak ve özgürlükleri kendi yasal çerçevelerine her ne kadar eklemiş olsalar da, bu önemli bildirge dünya nüfusunun büyük bir bölümü için hâlâ çözülememiş bir sorun olmaya devam ediyor.

Amerika Kıtası'nda, insan haklarını korumak için Amerikan Devletler Örgütü (ADÖ) anlaşması, ilk bölgesel enstrüman olmuştur ve büyük önem taşıyan ikinci enstrüman, İnsan Hakları ve Yüklümlükleri için Amerika Bildirgesi'dir, zira Dışişleri Bakanı ve UNESCO Genel Direktörü (1948) Profesör Jaime Torres Bodet bu bildirge için Meksika'da süreci başlatan kişi olmuştur.

Bu alanda Meksika'nın desteklediği ve katıldığı diğer enstrümanlar, Amerika İnsan Hakları Sözleşmesi (1981 San José Paketi) ve Amerika Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi Ek Protokolü'dür, Meksika'nın 1996'da onayladığı "San Salvador Protokolü". Meksika aynı zamanda iki merciden oluşan İnsan Haklarını Koruma İnteramerikan Sistemi'nin üyesidir: İnteramerikan İnsan Hakları Komisyonu ve İnteramerikan İnsan Hakları Mahkemesi.

Meksika örneğinde, 1917 tarihli ve yürürlükte olan siyasi anayasanın maddeleri sosyal haklara ilişkin önemli bir kataloğu göz önünde bulunduruyor.

Kuşkusuz 10 Haziran 2001'de yayınlanan anayasa reformu insan hakları alanında yapılan en önemli reformlardan biri olmuştur. Anayasanın 1. maddesinde birey kavramı kişi kavramı ile değiştirilmiştir. O, resmi açıdan, Meksika'nın da bir parçası olduğu uluslararası sözleşmelerde belirtilen insan haklarının kabulünü olduğu kadar, bu hakların korunmasını güvence altına almayı da benimsemiştir. Öte yandan bu madde, her daim ("pro persona" ilkesi uyarınca) kapsamlı korumayı tercih ederek, insan haklarına bağlı normların bu sözleşmeyle ve ilgili uluslararası anlaşmalarla uyumlu olarak yorumlanacağını belirlemiştir. Kurumlar, yeterlikleri düzeyinde, insan haklarını destekleme, koruma, onlara saygı göstermekle yükümlüdür ve evrensellik, karşılıklı bağımlılık, bölünmezlik ve ilerlilik ilkeleriyle uyumlu olarak güvence altına almak zorundadır. Dolayısıyla devlet yasaların belirlediği koşullar çerçevesinde insan hakları ihlallerini önlemek, bu ihlalleri araştırmak, cezalandırmak ve telafi etmek zorundadır.

Ülkemizde eğitimin hukuksal çerçevesini çizen anayasanın 30. maddesi, ikinci paragrafta şunları belirlemiştir: "Devlet tarafından hazır bulunduran eğitim, insanın tüm yeteneklerini ahenk içerisinde geliştirmesini ve aynı

zamanda insanın vatan sevgisini, insan haklarına saygısını ve enternasyonal dayanışma bilincini, bağımsızlık ve adalet sevgisini desteklemeyi hedefler.

Eğitim ve İnsan Hakları

Meksika anayasasında insan haklarının resmi olarak kabul edilmesi, bu haklardan tümüyle yararlanılmasını otomatikman güvence altına almaz, bu nedenle de daha iyi sonuçlar elde etmek için, tüm alanlarda sergilenecek iradenin toplamı olarak, tüm Meksikalıların çalışması ve gayret göstermesi kaçınılmazdır.

Eğitim ve özellikle de kamu okulları, tüm insanların temel haklarının geçerliliğini ve onlara saygı duyulmasını ilerletmek için kuşkusuz ayrıcalıklı alanlardır. Ve öğretmenler bu görev için kuşkusuz baş aktörlerdir. Bu nedenle 2014'te Meksika Ulusal Eğitim Çalışanları Sendikası (SNTE) ve insan haklarını koruma ve desteklemekten sorumlu bir devlet kurumu olan Ulusal İnsan Hakları Komisyonu (CNDH), karşılıklı destek mekanizmaları kullanılarak, Meksikalı öğretmenler lehine, her yıl onaylamak kaydıyla, bilimsel etkinlikler önermek ve geliştirmek için bir işbirliği sözleşmesi imzaladı.

CNDH ve SNTE insan haklarının tüm-

si Luis Raúl González Pérez (CNDH) zamanında şunu vurgulamıştır: "Caydırıcılığın kendisi, insan hakları ihlallerine karşı elimizde bulunan en iyi savunmadır ve caydırıcılık alanında eğitim en güçlü araçtır".

Öğretmen Eğitimi: İnsan Hakları Kültürünü Güçlendirmede SNTE Stratejisinin İlkesi

SNTE'nin insan hakları, cinsiyetler arası adalet ve eşitlik alanındaki programı, gerekli öğelerin etkin kılınarak, saygı ve hoşgörü kültürünün öğrencilerde geliştirilmesi ve onlara aktarılması için, insan haklarıyla bağlantılı farklı alanlarda öğretmenlere sınıflarda eşlik edilmesine dayanmaktadır. Buna şu etkinlikler dahildir:

- "İnsan hakları, eşitlik ve cinsiyet perspektifleri, şiddetin tür ve çeşitleri ve iş hakları konusunda yeterlikler" kursu.
- "Okullarda şiddet konusunda uzmanlaşma" kursu.
- "İnsan hakları bakış açısından okulda birarada yaşama" kursu.
- Cinsiyetler arası eşitlik için atölyeler: "Eğitim topluluklarıyla diyalog".
- İnsan hakları destekçilerinin yarışmaları (resim yarışmaları, denemeler, afiş ve anlatılar).
- Ulusal Eğitim Çalışanları

den ve etkili olarak uygulanmasının demokratik yaşamda sağlanacak ilerlemeler için en sağlam temeli oluşturduğu konusunda hemfikirlerdir. Eğitim diğer hakların inşası ve ele geçirilmesi için bağlayıcıdır ve o, bu doğrultuda yetkin kılar; eğitim olmaksızın kişi örneğin iş ve sağlık gibi haklara erişemez; erişmeyi denemeleri, zor, adil olmayan ve elverişsiz koşullarda gerçekleşecektir.

SNTE'nin Ulusal Başkanı Öğretmen Diaz de la Torre, işbirliği sözleşmesinin kabulü vesilesiyle, öğretmenliğin daima İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin ön doğruları ve değerleri ile bağlı olduğunu ve "kamu okullarından hareketle, öğretmenlerin yurttaşlık, demokratik ve etik bir kültürün geliştirilmesini destekledikleri kadar, barışa, özgürlüğe ve insan onuruna saygıya katkı sunan değerlerin güçlendirilmesini de desteklediklerini anımsatmıştır. Kamu okulları, aile, çocuklar ve gençlik ile birlikte saygının, dayanışmanın, hoşgörünün ve uyumlu birarada yaşamın değerlerini sağlamlaştırmak için vazgeçilemez bir ortam, mükemmel bir ortam oluşturur". Bu açıdan Ulusal Kamu Denetçi-

Sendikası'nın Elçi Programı (SNTE).

a) İnsan hakları, eşitlik ve cinsiyet perspektifleri, şiddetin tür ve çeşitleri ve iş hakları konusunda yeterlikler kursu:

Amaç: Eğitim çalışanları için insan hakları ve güvencelerine ilişkin temel tasarıların yüksek öğrenim kapsamında öğrenilmesini ve benimsenmesini kolaylaştırmak.

İçerik: Birbiriyle eşzamanlı olmayan 10 bölümden oluşuyor, sanal bir platformda öğreniliyor ve birbirini izleyen 4 cumartesi boyunca düzenlenen konferanslarda, bu bölümler hakkında fikir edinebilmek için eşzamanlı yapılıyor.

1. Bölüm: İnsan haklarının tarihsel gelişimi.
2. Bölüm: İnsan haklarının tasarımı ve gereksesi.
3. Bölüm: İnsan haklarının Meksika meşruiyet rejimindeki yeri.
4. Bölüm: Meksika'da insan haklarını hukuksal koruma sistemi.
5. Bölüm: Meksika'da insan haklarını hukuksal olmayan yollarla koruma sistemi.
6. Bölüm: İnsan haklarının ulusal ve uluslararası düzlemde korunması.

7. Bölüm: İnsan haklarının korunmasına ilişkin Meksika'daki organizasyonlarda şikayet süreçleri.

8. Bölüm: Kadın ve erkek eşitliği ve cinsiyetler perspektifi.

9. Bölüm: İnsan hakları, şiddetin farklı biçimleri ve koşulları ve önleyici adımlar.

10. Bölüm: İşyerinde Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'nun sorumluluk alanı ve yetkisizliği.

Birbirini izleyen eşzamanlı konferanslar:

I. Kız erkek ve yetişmekte olanların insan hakları.

II. İncitilebilirlik durumunda olan gruplara ayrımcılık.

III. İnsan hakları eğitimi için metodoloji.

IV. İnsan hakları ve barış için eğitim.

Kapsam alanı:

Uygulama: 6, Kayıt: 33.676

Video konferansa katılım: 211.138

b) Okullarda şiddet konusunda uzmanlaşma kursu

Amaç: Okul ortamlarında şiddetten arındırılmış alanlar yaratmak için gerekli araçlarla donanım.

İçerik: Birbiriyle eşzamanlı olmayan 4 bölümden oluşuyor, sanal bir platformda öğreniliyor ve birbirini izleyen 4 cumartesi boyunca düzenlenen konferanslarda, bu bölümler hakkında fikir edinebilmek için eşzamanlı yapılıyor.

1. Bölüm: Eğitim hakkının korunması ve savunulması için SNTE öğretim personelinin, ulusal hukuk çerçevesi ve Meksika'da yasalaşmış uluslararası sözleşmelerin sorumluluk alanına giren yetki ve sorunlar.

2. Bölüm: Eğitim alanında Ulusal İnsan Hakları Komisyonu (CNDH), İnteramerikan İnsan Hakları Komisyonu ve İnteramerikan İnsan Hakları Mahkemesi'nin sorumluluk alanı.

3. Bölüm: Aile içi şiddet.

4. Bölüm: Okulda şiddet.

Birbirini izleyen eşzamanlı konferanslar:

I. Okulda şiddet ve insan hakları.

II. Okulda şiddete karşı müdahale biçimleri ve öneriler.

III. Okulda şiddete karşı önlem ve müdahale için metodoloji ve didaktik inceleme.

IV. Okulda şiddetten arındırılmış bir ortamın arabuluculuğunu yapma ve bu ortamın yaratılması.

Kapsam alanı:

Uygulama: 10, Kayıt: 35.721

Video konferansa katılım: 106.035

c) Okulda insan hakları bakış açısıyla birarada yaşama kursu

Amaç: Sağlıklı birarada yaşam aracılarıyla insan haklarına ve onun eğitim ortamlarında uygulanmasının önemi-ne ilişkin bilincin geliştirilmesi.

İçerik: Birbiriyle eşzamanlı olmayan 6 bölümden oluşuyor, sanal bir plat-

formda öğreniliyor ve birbirini izleyen 4 cumartesi boyunca düzenlenen konferanslarda, bu bölümler hakkında fikir edinebilmek için eşzamanlı yapılıyor.

1. Bölüm: Varolmanın onuru.
2. Bölüm: İnsan onuruna yakışan okul.
3. Bölüm: İnsan hakları ve eğitim sürecine katılanların hakları.
4. Bölüm: Etik ve yurttaşlık eğitimi.
5. Bölüm: Sosyo-emosyonel eğitim.
6. Bölüm: Okulda birarada yaşamak.

Birbirini izleyen eşzamanlı konferanslar:

I. Diğeri: Onunla demokratik, barışçıl ve hoşgörülü bir ilişki.

II. Onur ve sosyal-emosyonel yeterlik gelişimi.

III. Eşitlik eğitiminde ayrıntılandırılmış pedagoji.

IV. Okulda birarada yaşam için sorumluluk. Kontrol ya da özdüzenleme?

Kapsam alanı:

Uygulama: 7, Kayıt: 12.010

Video konferansa katılım: 31.244

d) Cinsiyetler arası eşitlik için atölyeler: “Eğitim topluluklarıyla diyalog”.

Amaç: Ayrımcılığa ve şiddete karşı mücadelede güç birliği sağlamak için eğitim topluluğu üyelerinin duyarlı kılınması.

İçerik: Birbiriyle eşzamanlı olmayan 6 bölümden oluşuyor, sanal bir platformda öğreniliyor ve birbirini izleyen 4 cumartesi boyunca düzenlenen konferanslarda, bu bölümler hakkında fikir edinebilmek için eşzamanlı yapılıyor.

Atölye 1

İnsan hakları ve cinsiyetler arası eşitlik İnsan hakları bakış açısından cinsiyetler arası eşitlik. Teorik ve pratik araçlar.

Kadınların insan hakları

Cinsiyetler arası eşitliği entegre etmeye çalışan kurumsal dönüşüm yöntemi

mi olarak Gender-Mainstreaming.

Erkeksilik.

Ailesel sorumluluklar.

İçselleyici (inklusiv) bir dilin kullanılması.

Atölye 2

Taciz, psikolojik cinsel baskı ve eziyet Taslak çerçeve

Düzgüsel çerçeve

Müdahale ve dikkat etme stratejileri

Atölye 3

Yerli halk ve toplulukların hakları

Ayrımcılık, kültürlerarasılık ve insan hakları

Düzgüsel ulusal ve uluslararası çerçeve Cinsiyetler arası eşitlik bakış açısından yerli halk ve toplulukların hakları

Kapsam alanı:

Video konferansa katılım: 11.912

e) İnsan hakları destekçilerinin yarışmaları (resim yarışmaları, denemeler, afiş ve anlatılar)

“İnsan Haklarım ve

Sorumluluklarım” Resim Yarışması

Amaç: Haklar ve sorumluluklara dair bilginin ifade aracı olarak resim çizme yoluyla, insan haklarının yaygınlaşması ve uygulanması ve de insanın kendisi ve diğerleri için sorumluluk üstlenmesine katkı sunmak.

Hedef kitle: Ulusal eğitim sitemine bağlı kamu okullarında, 4., 5. ve 6. sınıflara kayıtlı öğrenciler.

Kapsam alanı:

Katılımcı sendika grupları: 52

Katılımcı öğrenci: 2.107

Katılımcı öğretmen: 2.086

“Cinsiyetler arası Eşitlik Bakış

Açısından Okul Uygulamaları”

Deneme Yarışması

Amaç: Öğretmenlerin sorumluluk taşıyan ve çabalayan bir okula dair hayal ve önerilerini bir metin aracılığıyla eğitimci topluluğuyla paylaşmaya davet edilerek, insan haklarının yaygınlaşması

rılması ve uygulanmasına ve de cinsiyet eşitliği ve adaletin güçlendirilmesine katkı sunulması.

Hedef kitle: Ulusal eğitim sisteminde çalışan öğretmenler, SNTE üyeleri

Kapsam alanı:

Katılımcı sendika grupları: 34

Katılımcı öğrenci: 208

“İnsan Hakları ve Arkadaşlık” Anlatı Yarışması

Amaç: Haklar ve sorumluluklara dair bilginin ifade aracı olarak yazılı söz üzerinden, İnsan haklarının yaygınlaşması ve uygulanması ve de insanın kendisi ve diğerleri için sorumluluk üstlenmesine, duyarlılık yaratarak katkı sunmak.

Hedef kitle: SNTE üyesi öğretmenlerin görev yaptığı kamu ortaokullarında okuyan çocuklar.

Kapsam alanı:

Katılımcı sendika grupları: 35

Katılımcı öğrenci: 1.984

Katılımcı öğretmen: 1.975

“Cinsiyetler Arası Eşitliği Destekleyen Gençler” Afiş Yarışması

Amaç: Haklar ve sorumluluklara dair bilginin ifade aracı olarak çizim üzerinden, İnsan haklarının yaygınlaşması ve uygulanması ve de insanın kendisi ve diğerleri için sorumluluk üstlenmesine, duyarlılık yaratarak katkı sunmak.

Hedef kitle: SNTE üyesi öğretmenlerin görev yaptığı kamu liselerinde okuyan çocuklar.

Kapsam alanı:

Katılımcı sendika grupları: 33

Katılımcı öğrenci: 997

Katılımcı öğretmen: 995

Ulusal Eğitim Çalışanları Sendikası’nın Elçi Programı (SNTE)

Amaç: Öğretmenlerin mesleki gelişim süreçlerindeki başarısını tanıyan saygın kişiliklerle ilişki aracılığıyla, eğitim çalışanlarının isteklerine ve kamu okulunun sosyal değerine katkı sunmak.

Haklar ve sorumluluklara dair bilginin ifade aracı olarak çizim üzerinden, İnsan haklarının yaygınlaşması ve uygulanması ve de insanın kendisi ve diğerleri için sorumluluk üstlenmesine, duyarlılık yaratarak katkı sunmak.

Hedef kitle: Yönetim kadrosu, öğretmenler, okul temsilcileri ve de pedagoji yüksekokulları öğrencileri ile ebeveynler.

Kapsam alanı:

Konferanslar: 58

Katılımcı öğrenci: 997

Elçi konferansları katılımcısı: 26.497

Biz, Meksikalı öğretmenler, insan hakları alanında geçerli bir kültürün oluşturulmasından, bu haklardan tümüyle yararlanılmasından sorumluyuz ve bu amaçla çalışma saatlerimizde, günbegün, sınıflarda birarada yaşama ortamı ve barış iklimi, öğretmenler ve öğrenciler arasında eşitliği ve eşit davranmayı tesis etmeye çalışıyoruz.

SNTE

1943’te kurulan Meksika Ulusal Eğitim Çalışanları Sendikası (SNTE), tüm eğitim aşamalarında görev yapan 1.650.000 eğitim çalışanının (küçük çocuklar, okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul, lise, önlisans ve meslek eğitimi) ve 700.000 emeklinin meşru temsilcisidir.

Kaynak: <http://www.snte.org.mx/>

Eğitsel, Kültürel ve Mesleki Düzelmeyi Geliştirme Ulusal Dairesi (Colegiado Nacional de Desarrollo Educativo, Cultural y Superación Profesional) ve SNTE’nin Uluslararası İlişkiler Konseyi’nin (Consejo de Relaciones Internacionales) işbirliğiyle Sosyal Bağ için Ulusal Komite’nin (Comité Nacional de Vinculación Social) sunduğu bilgi.

Julie Hamann | Alman Dış Politikalar Derneği - DGAP

Belirsiz İttifaklar Zamanında Fransa

2016 yılı, devletler arası ilişkilerde güvensizliği yeniden baskın bir duygu haline getirdi. Donald Trump’ın ABD başkanı seçilmesi ve Büyük Britanya’nın AB’nden çıkma yönünde oy kullanması, örneği olmayan olağanüstü siyasi olaylardır. Kesin olan küresel siyaseti belirleyici ölçüde etkileycekleri ve değiştirecekleridir. Fransa ve Avrupalı ortakları açısından bu olaylar herşeyden önce ekonomi politikalarında ya da güvenlik ve savunma gibi belirleyici konularda Avrupa’nın bağımsızlığını güçlendirmek için fırsatlar sunuyor. Özünde bu, Fransa’nın uzun yıllardan beri Avrupa’nın ABD’nin korumasından bağımsız olmasını öngören talebiyle örtüşüyor. Peki Fransa ABD’nin yönetiminde gerçekleşecek bu değişim öncesinde böylesi bir gelişme karşısında hazır ve istekli mi görünüyor? Fransa, devlet başkanlığı ve parlamento seçimlerinin ardından değişmekte olan bu dünya düzeninde nasıl bir rol oynayabilir?

Başkan de Gaulle birlikte, Fransız dış politikasında, önceliği uluslararası ittifaklar ağı içerisinde stratejik özerkliği ayakta tutmak olan bir devamlılık süreci başladı. Alman Fransız barışına dayanan Avrupa’nın iç entegras-

yonu kadar, Fransa’nın BM Güvenlik Kurulu’ndaki daimi üyeliği ve nükleer güç statüsü bu stratejinin birer taşıyıcı kolonudur. Bu istikrar bir kaç yıldır kırılan hale geldi. İç siyasette yüksek işsizlik, ekonominin sürekli zayıf durumda olması ve yüksek devlet borçlanmaları gibi sorunlar Fransa’nın uluslararası politikada faaliyet alanını daralttı. Bir dizi ağır terör saldırısı deneyimi Fransa’nın dünyadaki yerini giderek terörle mücadele düzeyine indirgedi. Fransa, Almanya, Rusya ve Ukrayna’dan oluşan Normandiya formatında pazarlığı yapılan Minsk Anlaşması’nın çekici gücü Fransa’dan çok Almanya olmuştur. Paris’te 2015’te düzenlenen BM İklim Konferansı, Fransa’nın çok taraflı bir devletler topluluğundaki önemli rolü olarak arabuluculuk ve seferber edebilirlik gücünü başarıyla sergileyebildiği az sayıda önemli diplomatik projelerden biriydi. Bu mevcut duruma göre Avrupa politikasının başlattığı girişimler – Almanya’yla birlikte yapılmış olsalar dahi – pek de dayanak alınabilir girişimler olmamıştır. Aslında Devlet Başkanı François Hollande ve Şansölye Angela Merkel İspanyol ve İtalyan meslektaşları ile birlikte, kısa süre önce, farklı gelişme hızı gösteren ülkeleri kapsayan

bir Avrupa anlamında, iç entegrasyonu daha da güçlendirme iradelerini beyan ettiler. Savunma politikasında yapılan işbirliğinin derinleştirilmesi konusunda da benzer çabalar gösteriliyor. Her iki nokta, Ren Nehri’nin iki yakasında yapılacak seçimlerden sonra hangi hükümetlerin gelecekte birlikte çalışacağı kesinleşmeden, somut biçimlere dönüşmeyecek.

Seçim kampanyalarında Fransa’nın dünyadaki rolü daha düşük bir öneme sahip. Buna rağmen örneğin ticaret politikası, NATO gibi uluslararası ittifaklar, Rusya ilişkileri ya da Suriye savaşından olası çıkış yolları konusunda adaylar arasında farklı duruşlar olduğu belirginleşiyor. Marine Le Pen’e göre, Donald Trump’ın yaptığı gibi himayecilik ve “ulusal öncelik” ile, Fransa, sözde uluslararası işbirliği nedeniyle kaybedilen bağımsızlığına yeniden kavuşturulmalı. NATO’dan çıkmak istiyor; AB’nden de – bu yönde bir referandum lehine olursa şayet – çıkmayı hedefliyor. Muhafazakâr Les Républicains Partisi’nden François Fillon özellikle NATO’nun Rusya’ya karşı tutumunu eleştiriyor ve Suriye’deki savaşı durdurmak için Putin ve Esad ile çalışmak istiyor. Rusya ile güçlü ikili ilişkiler ku-

rulması NATO’daki ortakların pozisyonlarıyla çelişebilir. Bağımsız Emmanuel Macron açıkça çoklu yapıların güçlendirilmesinden yana ve AB savunma politikasının derinleştirilmesine yönelik en kapsamlı önerilerde bulunuyor. Şu an siyasi söylemin tamamen dışına çıkan çok önemli konu, Çin Devlet Başkanı Xi’nin Trump’ın himayeciliğine tepki olarak Davos’ta serbest ticareti savunmasıyla dünya ekonomisine beklenmedik bir dönüşüm getiren Çin ile gelecekteki ilişkilerdir.

Dönüşmekte olan küresel güç dengeleri koşullarında Fransa’nın gelecekteki rolüne ilişkin şu anda iki senaryo bulunuyor: Bir yandan şimdiki mevcut anın, AB’nin bir bütün olarak stratejik özerkliğe kavuşması için uzun zamandır gerekli olan, ancak hiç atılmayan adımların atılması için kullanılmasıdır. Bu amaçla gelecekteki Fransa devlet başkanı ortaklarla birlikte yeterliklerini kanallı etmek ve bağımsızlığı devretmek için siyasi irade göstermek zorundadır. Diğer yandan Fransa’nın şu an varolan içine kapanma eğilimini üstlenme ve etkili bir birlik politikasından çekilme tehlikesi var. Böylesi bir gelişme küresel altüst oluşlara belirsizliği derinleştiren yeni bir öge katar. ■

Prof. Dr. Peter Rödler | Koblenz-Landau Üniversitesi

Çeviri: PoliTeknik

Alternatifsizlikten Çıkış Yolları

80 = 3.800.000.000

Le Pen (Fransa) ve Wilders (Hollanda) kapiya dayandı, Almanya'da son dönemde zayıflayan, ancak hâlâ çok güçlü bir AfD (Almanya için Alternatif Partisi), Polonya ve Macaristan'da sığınmacıların dağıtımını engelleyen milliyetçi hükümetler, Brexit (büyük ölçüde AB'nde geçerli olan serbest dolaşım nedeniyle: En büyük grup 750.000 kişi ile Lehler) ve şimdi de Trump'ın 'let US be great again' (Birleşik Devletleri yeniden yüceltelim) sözleri. Bunlar barışçıl, bireyci-çoğulcu bir dünya umudunun saf hayalcilik olduğunu ortaya çıkaran genel bir çözülme belirtilerini yalnızca? Ya da saptanması mümkün ve yeni siyasi seçenekler sunan bir bağlantı mı var?

Bu birleşime yakından baktığımızda, burada, popülistlerin körüklediği tüm söz konusu gelişmelerde, geçmişte büyük ölçüde farkına varılmayan, - kısmen seçimleri belirleyen - büyük bir toplumsal grubun pozisyonunun algılanabilir hale geldiğini saptamak mümkün. Analize devam edildiğinde, bunların son 25 yılın dizginsiz küreselleşmesinin tam da en çok kaybeden toplumsal grupları olduğu açıklik kazanıyor. Etkilenen bu gruplar yalnızca yoksul ya da 'eğitime uzak' katmanlar değil, bu, yaklaşık on yıldır, artan oranda ve kısmen varlık koşulları tehlikeye giren orta sınıftır aynı zamanda.

Öyle ki, 2007'de Alman nüfusunun en zengin yüzde birlik kesimi toplam servetin %35,8'ine sahipti (bkz. Tablo: Bach et al. 2011, S. 11). Almanya'ya ilişkin yeni veriler elimde bulunmuyor, ancak o günden bu yana bu gelişmenin dünya ölçeğinde oldukça derinleştiği ve Almanya'nın bu küreselleşme sürecine kapsamlı olarak katıldığı göz önünde bulundurulduğunda, günümüzde dünyadaki servetin dağılımındaki gelişme için söylenenlerin Almanya için de geçerli olduğundan hareket edilebilir: OXFAM'ın (2015) 2014'te yaptığı bir araştırma, dünya nüfusunun üst kesimdeki yüzde birlik bölümünün dünyadaki servetin %48'ine sahip olduğunu, bu durumun artarak ilerleme eğiliminde olduğunu göstermiştir, öyle ki 2016 yılı için %50 bandının aşılabacağı varsayımında bulunulmuştur (bkz.: S. 2). Araştırma dünyadaki en varlıklı 80 insanın servetinin 2009 ve 2014 yılları arasında ikiye katlandığını ve dolayısıyla bu servetin 2014'te dünya nüfusunun alttaki yarısının varlıklarını aştığını ve dünya nüfusunun alttaki yarısının aynı zaman diliminde servetinin oldukça azalmış olduğunu göstermiştir (bkz.: S. 3).

Bir diğer sorunlu durum da öncelikle finans ekonomisinin söz konusu gelişmeyi şiddetlendirmesi ve orta sınıfın

geçimini sağladığı reel ekonomiyi daha az temel almasıdır. Böylece düşük faizler reel pazarda insanların biriktirdiğini eritirken, finans sektöründe kâr etmeye devam ediliyor, ancak reel ekonomiden farklı olarak, riskler ayrıca - 'to big to fail' - devlet tarafından güvenceye alınıyor.

Bu makale kapsamında özet niteliğinde sunulan bu genel bakış şunu açıkça gösteriyor: Burada, alışılmış, kolayca kavranabilen ve görünüşte hakim olunabilir eylem alanlarına (ulus, halk, etnisite) geri dönüşü olduğu kadar, karmaşık, hakim olunamayacak bir durum

vaadeden değerlere yönelmenin gerektirir. Tüm bunlar seküler ve dini popülistler tarafından kolayca ve şu an bol bol kullanılmaktadır.

Bu koşullardan çıkış yolları var mı? Bu soruyu yanıtlarken iki Almanya'nın birleşme tarihi olan 1989'a dönmek istiyorum. Bu birleşme ile, özellikle Gorbacov'a karşı gerçekleştirilen darbeye ve 1991'den itibaren seçilmesi için Batı'nın yoğun destek verdiği Jeltsin yönetimi döneminde DDR'in çöküşü başlamıştır. Bu olay Batı tarafından, DDR ya da Sovyetler Birliği'nde komünizmin hiç varolup olmadığından bağımsız, komü-

me hiçbir maddi gerçeklikle frenlenemeyen bir büyüme yaşatan mali piyasanın serbestleştirilmesi.

Ancak bu gelişmeler, söz konusu senaryoda sosyalizmin/komünizmin başarısız olduğu tezinin en sert şekilde savunulmasıyla mümkün olmuştur. Ve bu öyle ileriye götürülmüştür ki, Clement (Kırmızı-Yeşil hükümetinde ekonomi ve çalışma bakanı; PoliTeknik'in notu), parti yönetimi tarafından cezalandırılmadan, Hessen'de başarıyla vaadedilen seçim öncesinde SPD'li siyasetçi Ypsilanti'ye ihanet etmiş ve olası bir SPD - Sol Parti - Yeşiller eyalet hükümeti kurulmasını engellemek için Hessen eyaletinde SPD'nin seçilmemesini salık vermiştir (!!!).

Bu tabu günümüze dek geçerliliğini korumaktadır ve metnimin ilk bölümünde sözünü ettiğim gruplar için, adil bir pazar ekonomisinde direten, demokratik, kültürel açıdan açık ve buna rağmen bağlayıcı ve güvenilir bir ortamın sol cemahta oluşmasını engelledi. Benim düşündüğüm 'çıkış yolu' nitekim demokratik sosyalist alternatif talebini yeniden ele geçirmeyi öngörüyor.

Oluşmuş kapitalist yapıların gücü nedeniyle çözümü salt ulusal düzeyde aramak bir yanılsama olurdu - bu noktada Fransız Devlet Başkanı Holland'ın başta yürüttüğü seçim kampanyasını ve günümüzdeki önemsizliğine varıncaya dek Avrupa'da hüküm süren oyun kurallarınca hızla "asimile" edildiğini anımsatırım.

Bu bağlamda Yunanistan'ın eski maliye bakanı Varoufakis tarafından kurulan DIEM25 oluşumunun Avrupa düzleminde yürüttüğü etkinlikler gerçek bir katkı sunuyor gibi görünüyor. Bu oluşum Avrupa genelinde, mevcut yapı ve sorunları görünür kılmak ve akabinde bunları insanlar için çözmek ya da değiştirmek üzere şeffaf ve demokratik bir Avrupa için çalışıyor.

Kaynak

¹ Bach, Stefan; Beznoska, Martin; Steiner, Viktor (2011): A Wealth Tax on the Rich to Bring down Public Debt? Revenue and Distributional Effects of a Capital Levy. Hg. v. DIW (SOEPpapers on Multidisciplinary Panel Data Research, 397). Online verfügbar unter http://www.diw.de/documents/publikationen/73/diw_01.c.378111.de/diw_sp0397.pdf (12.03.2017).

² Hardoon, Deborah (2015): Wealth: Having it all and wanting more. Hg. v. OXFAM (OXFAM issue briefing, January 2015). Online verfügbar unter https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/ib-wealth-having-all-wanting-more-190115-en.pdf (12.03.2017).

FARKLI NEDENLERLE BUNU BECEREMEYEN İNSANLAR
İÇİN SÖZ KONUSU 'ÖZGÜRLÜK' KULLANILABİLİR DEĞİL VE TAM TERSİNE AÇIKÇA
ÖZDEŞLİĞİN YİTİRİLMESİ TEHLİKESİNİ İFADE ETMEKTEDİR.

için basit çözümler vaadeden ya da o durumdayken, yönetme erkine sahipmiş gibi taraftarlarına kendini takdim etmeyi sağlayan büyüklükte bir gücü temsil eden erkek ve kadın 'liderlere' yönelimi, mantıklı ve hatta özlü olarak neredeyse makul gösteren bir küresel toplumsal durum mevcuttur.

Söz konusu durumu karmaşıklaştıran ve keskinleştiren bir diğer görünüm küreselleşme kültürüdür: Bireycilik. Yaşanan özdeşlik olarak bu 'özgürlük', yalnızca onun için gereken kültür sermayesini de edinebilmiş insanlar tarafından erişilebilmektedir - ki bu günlük hayatın yaşanmasının ötesine geçen bir ekonomik sermayeyi de gerektirir -, bir diğer ifadeyle bu insanlar, çeşitlilik gösteren diğerleri karşısında özerk, kendilerine özgü yaşanabilir bir kültür inşa edebilmişlerdir. Farklı nedenlerle bunu beceremeyen insanlar için söz konusu 'özgürlük' kullanılabılır değil ve tam tersine açıkça özdeşliğin yitirilmesi tehlikesini ifade etmektedir. Bu da 'güvenli' seküler (halk, yurt) ya da dini içerik

nizmin ve tüm sosyalist 'hayalciliklerin' başarısızlığı olarak yorumlanmıştır.

Kapitalizm 1989 öncesinde Doğu'da varolduğu iddia edilen komünizm ile sosyal açıdan da henüz rekabet etmek zorundaydı; Yaşlıların 1968'de solcu öğrencilere karşı kullandıkları "eğer burayı beğenmiyorsan, o zaman karşıya geç!" sözleri, "sosyal pazar ekonomisine" dayalı kapitalizmin sosyal üstünlük bilincini de göstermektedir. Kapitalizmi daima bir çerçeveye oturtan ve sendikalara beklentiye uygun bir önem kazandıran bu rekabet, 1990'dan bu yana yaşanan gelişmelerle kaybolmuştur. Tüm sosyal zincirlerden kurtulmuş bir 'turbo kapitalizm' gelişti.

Schröder'in başkanlığında Kırmızı-Yeşilkoalisyonunun iki uygulaması, Almanya'yı Avrupa'da bu gelişmenin zirvesine fırlattı: İş piyasasını serbestleştiren ve düşük gelir sektörünün istikrarsız çalışma koşulları şeklinde geniş bir alana yayılmasını teşvik eden AGENDA 2010 ve günümüzde finans kapitaliz-

Naba Kishor Pujari*

Çeviri: PoliTeknik

Kamusal Tedarikten Uygulamaya:

Hindistan'da Eğitim Hakkı Yasasının Seyri

Eğitimin insan kişiliğinin eksiksiz gelişimine imkan verdiği, insan haklarına saygıyı güçlendirdiği ve manipülasyonlar ile çağ dışı kast, sınıf ve cinsiyet eşitsizliklerinin üstesinden gelmeye yardımcı olduğu evrensel olarak kabul edilmektedir. Hindistan dünya çocuk nüfusunun yaklaşık yüzde 19'una ev sahipliği yaptığından, ülkede çocuklar için eğitim daha .ok önem taşımaktadır. Hindistan'ın bağımsızlığından bu yana, hem hükümetler hem de sivil toplum çocukların eğitim hakkını garanti altına almak için büyük çaba sarf ediyor. Uzun süredir yürütülen mücadele ve planlı hareketler, eğitimin bir hizmet değil insan hakkı olarak yer edinmesinde başarı sağlamıştır. Eğitim Hakkı (RTE) Yasası 2009, 6-14 yaş grubundaki tüm çocukların temel eğitim hakkını hayata geçirmeyi amaçlayan, dönüm noktası niteliğinde bir yasal düzenleme olarak lanse edilmişti. Fakat yasa, bu kapsamda kamusal eğitim tedariki ve uygulanışı bakımından, zayıf şekilde hayata geçirilmiş bir mevzuat olarak algılanmaktadır.

Eğitimin temel bir hak haline gelmesi savunuculuğundaki ani artışa bakarsak, kampanyalar özellikle 2000'den bu yana, Dakar Eğitim Çerçevesi deklarasyonundan sonra ivme kazanmıştır. Hindistan'ında imzacısı olduğu, Herkes için Eğitim'in (EFA) altı hedefinin taahhüt edildiği şekilde gerçekleştirilmesi bekleniyordu. Dakar Çerçevesi'nin odağındaki ana hedefi olan, "Zor koşullarda yaşayan çocukların, özellikle kız çocukları ve etnik azınlık mensubu çocukların ücretsiz, zorunlu ve nitelikli eğitime tam olarak erişim olanaklarının 2015 yılına kadar sağlanması" maddesi Milenyum Kalkınma Hedefleri kapsamında verilen taahhüt açısından oldukça önemliydi. Fakat asla gerçekleştirilemedi ve bunun yerine umutlarımızı Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nde (SDG 2023) yeniden tesis etmek zorunda kaldık. Bu zorunlulukları hayata geçirmeye yönelik güçlü bir politik istenç oluşuncaya kadar, SDG 2023'te belirtilen hedefleri yine ıskalayabiliriz.

Bağımsızlık sonrası Hindistan'ında, hindistan eğitim sisteminde ilköğretimi evrensel hale getirmek için bütçe tahsisinin önemini vurgulayan Kothari Komisyonu (1964-68), Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın en az yüzde 6'sını eğitime harcamayı ve öğretmenlerin daha yüksek ücret almasını önermiştir. Kothari komisyonunun en önemli katkılarından biri, eşitlikçi okul yapılarına

ilişkin kamusal bir sistem oluşturmaya yardımcı olacak bir Ortak Okul Sistemi (CSS) geliştirme çağrısı olmuştur. Ancak, eğitime yapılan devlet harcaması GSYH'nin yalnızca yüzde dördü etrafında salınmaktadır. Ayrıca, hükümet eylem planlarımızda yer alan Ortak bir Okul Sistemi Gündemi geliştirme konusunda da köşeye sıkışmış durumdayız.

Öğretmen ve eğitimli öğretmen kıtlığı, devlet okullarında derhal düzeltilmesi gereken ana meselelerden biridir. Okulları denetlemedeki eksiklik de, özellikle kırsal alanlarda ve ülkemin uzak köşelerinde öğretmenlerin kit-

mıştır. Sınıf içi eğitim niteliğinin göstergesi olan öğrenme çıktılarının son derece düşük olduğu bulunmuştur.

Eğitim Hakkı Yasası kapsamında, özel okullarda okul sıralarının yüzde 25'inin Ekonomik Açından Zayıf Kesim'de yer alan Çocuklara ayrılması gerektiğine ilişkin bir hüküm yer alıyordu. Deklarasyon, hükümetin bu okulların resmi olarak tanınma statülerinin iptalini istiyordu, ancak bir dizi vakada Hükümet bunu yapmada başarısız oldu.

Hindistan'da okul kapatma, Ulusal Eğitim Sistemi'ni büyük ölçüde etkile-

▼
EĞİTİM HAKKI YASASI KAPSAMINDA, ÖZEL OKULLARDA OKUL SİRALARININ YÜZDE 25'İNİN EKONOMİK AÇIDAN ZAYIF KESİM'DE YER ALAN ÇOCUKLARA AYRILMASI GEREKTİĞİNE İLİŞKİN BİR HÜKÜM YER ALIYORDU.

lesel okul devamsızlığına neden olmaktadır. Öğretmen eksikliğine işaret etmek ve okula gitmelerini sağlamak, son derece önemli hususlardır. Öte yandan Parlamento'da (Lok Sabha) İnsan Kaynaklarını Geliştirme Bakanı tarafından sunulan verilere göre ülke çapındaki öğretmen kadrolarında, devlet tarafından işletilen ilkökullarda %18 (900.000), ortaokullarda %15 (100.000) açık bulunmaktadır. Ve bu da bu sorunun en temel nedenidir. Hükümet, kamusal eğitim sunma ilkesi uyarınca öğretmen atamasında bulunarak, insan kaynağı boşluğunu asgari düzeye indirmek üzere ciddi önlemler almalıdır.

Hindistan Hükümeti, İnsan Kaynaklarını Geliştirme Bakanlığı, Eğitim Hakkı Normları uyarınca tüm ilköğretim okullarının uyması gereken 13 gösterge tanımlamıştır. Bunlar altyapı, tuvalet, derslik, öğretmen, vb. gibi unsurları içermektedir. Fakat, Eğitim Hakkı Yasası'nın üzerinden yedi yıl geçtikten sonra, Hindistan'da eğitim haklarını bir realite haline getirmek üzere üstesinden gelinmesi gereken zorluklar halen bulunmaktadır. Ulusal Eğitim Hakkı Forumu'nun yakın tarihte sonuçlanan Durum Değerlendirme Toplantısı 2017, hazırladığı raporunda, ülkedeki okulların yalnızca yüzde 9,5'inin yasaı uyguladığını ve halen milyonlarca öğrencinin eğitim olanaklarından yoksun olduğunu açığa çıkarmıştır. 11. ASER raporu referans veren rapor, 2016'da anketi yapılan okulların %68,17'sinin işlevsel tuvalete sahip olduğunu ve bunun 2010'da %47,2 olduğunu vurgula-

yen, önemli bir güncel meseledir. Devlet okullarımız, ideal öğretmen-öğrenci oranı, okul ve ev arası makul mesafe, içme suyu olanakları, kız ve erkek çocuklar için ayrı tuvaletler sağlayamazken ve okulların etkin işleyişi için Okul İdaresi Komiteleri'ne katılımı tesis edemezken, hükümet çabaları daha ziyade, tek makul izahı öğrenci sayısını daha da azaltmak olan okul kapatma faaliyetlerine yönelmiş durumdadır. Hem resmi olarak tanınan hem de tanınmayan özel okul sayısındaki artış, kırsal kesimdeki orta sınıftan çocukları ve elitleri özel okullara çekmektedir. Karnataka, Orissa, Racasthan gibi eyaletler, 2009'dan bu yana hızla okul kapatma ve birleştirme faaliyetleri raporlamaktadır.

Bu rakamları tahmin edecek herhangi ampirik veri olmasa da, rapora göre Hindistan'da yaklaşık 100.000 kadar okul kapatılmış ya da birleştirilmiştir. Okulları kapatma kararı almak yerine, devlet okullarımızın neden cazip olmadığı üzerine yeniden düşünmek üzere çeşitli alternatif önlemler bulunabilir. Okul idaresi komitesi üyeleri, yerel otoriteler, öğretmenler ve çocukları okulda tutmaya ya da okula yeni çocuklar kazanmaya yardımcı olacak çocuk dostu bir okul ortamının büyük rolü bulunmaktadır. Başka bölgelerden öğretmenlerin çocuklarla ya da çocukların bu öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlandığı ve bunun da çocukların keyifli bir eğitime yönelik motivasyonunu düşürdüğü alanlarda, özellikle kırsal bölgelerde dil önemli bir meseledir. Bu nedenle okul kapatma yaklaşımına gösterdi-

ğimiz tutum başka boyutlarda da görülebilir, çocukların eğitimden mahrum kalması pahasına çözüm üretemeyiz.

Hindistan Hükümeti yakın zamanda, özellikle Öğle Yemeği uygulamasında Eğitim Hakkı Yasası'nın açık bir ihlali olacak şekilde, Sarva Shiksha Abhiyan gibi çatı bir projeye erişim için Aadhaar (Emsalsiz Kimlik Numarası) kaydını zorunlu hale getirdi. Yasanın, Herkes için Eğitim uygulamasını hayata geçirmek üzere tüm eğitim bariyerlerini kaldırmaya vurgu yapmasına rağmen, Aadhaar kaydı, eğitim hakkının 6 ila 14 yaş grubundaki tüm çocuklar açısından bir realite haline gelmesi adına düzenlenen, ancak hali hazırda mevcut zorluklara/bariyerlere yenisini ekleyen bir hükümdür. Çocuk Haklarının Korunmasına İlişkin Ulusal Komisyon (NCPCR) ve komisyon eyalet birimlerinin Eğitim Hakkı Yasası kapsamında kendileri için belirtilen yetki ve işlevler uyarınca, buna karşı ses çıkarması gerektiği halde, çocukların çıkarı için çalışmakla yükümlü bu kuruluşlar hiçbir yerde bu düzenlemeye karşı çıkmamıştır.

Küresel düzeyde, iyi bir adım olan, yaygın bir uygulama olsa da, ülke tarihinde ilk defa çocukları değerlendirmek üzere öğrenme göstergeleri kullanılacaktır. Öte yandan ilköğretimin evrensel bir nitelik kazanması ancak eğitim hakkını herkes için bir realite haline getirecek çabaları anlamaya ve önceliklendirmeye ilişkin güçlü bir politik ihtiyaç söz konusu olursa sağlanabilir.

* Yazar hakkında:

Naba Kishor Pujari, Çocuklar için Eğitim hakkı alanında çalışma yürüten bir yazar, köşe yazarı ve aktivisttir. Çocuk ve kadın haklarının amacına ilişkin yazılarıyla çeşitli ödüller kazanmıştır. Hindistan'da, kar amacı gütmeyen bir dizi Ulusal ve Uluslararası kar amacı gütmeyen kuruluşla, Savunucu ve İletişim sorumlusu sıfatıyla çalışmıştır.

John O'Brien* | İrlanda Ulusal Öğretmenler Örgütü (INTO)

Çeviri: PoliTeknik

BM İnsan Hakları Bildirgesi'nde Eğitim Haklarının Genişletilmesine İlişkin Düşünceler ve Öneriler

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin yazıldığı dönemin bir ürünü olduğu söylenebilir. 2. Dünya Savaşı'nın sürdüğü önemli bir süre boyunca üzücü bir kıyım, yıkım ve ölümlerin ardından ve 1. Dünya Savaşı'nda yaşanan çatışmalar nüfusun büyük kısmında hafızalarda taze iken, 1948'de olan, bir bütün olarak dünya siyaseti ve insanlık açısından yıllarca etkisi sürecektir, dikkate değer ve çok önemli bir ilerlemeydi.

Herkes için eğitim hakkını düzenleyen 26. madde, Bildirge'deki diğer maddelerin çoğuna kıyasla, en uzun maddelerden biri olduğu halde, eğitimden önsözde de bahsedilmektedir:

".....insanlık topluluğunun bütün bireyleriyle kuruluşlarının bu Bildirgeyi her zaman göz önünde tutarak eğitim ve öğretim yoluyla bu hak ve özgürlüklere saygıyı geliştirmeye, giderek artan ulusal ve uluslararası önlemlerle gerek üye devletlerin halkları ve gerekse bu devletlerin yönetimi altındaki ülkeler halkları arasında bu hakların dünyaca etkin olarak tanınmasını ve uygulanmasını sağlamaya çaba gösterir."

Dolayısıyla, eğitim kendi başına bir hak olmasının yanı sıra, Bildirge'nin amaçlarını hayata geçirecek ve dünya çapında teşvik edecek birincil araç olarak anlaşılmıştır. Herhangi bir insan gayretinde olduğu gibi, eğitim de değişimin ve özgürlüğün anahtarıdır.

Öte yandan, neredeyse yetmiş yıl geçtikten sonra, yöneltilebilecek basit bir soru da bildirgenin kabul edildiği dönemden önemli ölçüde farklı bir küresel ortamda yaşayıp yaşamadığımızdır. Artık, pek çok düzeyde daha ilişkili, teknik açıdan çok daha ileri ve küresel finans açısından muhtemelen daha zengin bir dünyada yaşıyoruz. Fakat, günümüz dünyasında daha az çatışma, yoksulluk, dışlanma ya da insan haklarının inkârı söz konusu mu? Ve hem Küresel Kuzey hem de Güney'de eğitimle bağlantılı olarak 26. maddede değişiklik gerektirecek ölçüde iyileşmiş küresel koşullarla gerçekten karşı karşıya mıyız?

Jeopolitik belirsizlikler de hesaba katıldığında, Bildirge'nin "insan haklarına ve temel özgürlüklere bütün dünyada saygı gösterilmesini sağlamaya" yönelik taahhüdü sarsılmış ya da en azından, pek çok açıdan şüpheli görünmektedir. Maddenin gerekliliklerini karşılamak için gereken eylemlerin herhangi bir ulusun finansal gelişmesiyle ayrılmaz bir biçimde bağlı olduğu düşünülmüşse, ki en hafif tabirle, herkes son yetmiş yılda dünyadaki finansal gelişimin önemli ölçüde eşitsiz olduğu konusunda hemfikir, belki de bir uyarı notu uygun düşecektir.

Bu bir değişikliği tartışmamamız gerektiği anlamına gelmez, öte yandan maddeye bağlı kalma konusunda küresel düzeyde bir başarıya ulaşmak daha pratik bir çabaya karşılık gelebilir. Örneğin, İrlanda Cumhuriyeti'nde beş yaşın altındaki çocuklara yönelik zorunlu erken dönem eğitimin kamusal tedariği oldukça yakın tarihli bir gelişmedir. 2009'da "Erken Dönem Çocuk Ba-

onemli bir adım olarak savunuculuğunu yaparak ve hamilik transferi/tasfiyesinin idaresiyle uğraşarak bu tartışmaya aktif şekilde dahil olmuştur. INTO ayrıca, söz konusu Forum'un İlkokullarda Kapsayıcılığın Teşviki (Kasım 2013) başlıklı raporuna yorumda bulunmuştur.

Yakın tarihli bir köşe yazısında, İrlanda'daki İnsan Hakları Delege-si Emily Logan okulların "sınıflarında-

ma yürütmek enternasyonel öğretmen sendikası hareketinin angaje olabileceği daha güvenli bir model sağlayabilir. Yalnızca Eğitim Hedefi için on hususun yer aldığı, her Hedef için belirlenmiş maddelerin yanı sıra, örneğin **Hedef 3 - Sağlıklı Bireyler**: "Her yaştan birey için sağlık bir yaşamı garanti etmek ve sıhhati teşvik etmek", **Hedef 5 - Toplumsal Cinsiyet Eşitliği**: "Cinsiyet eşitliğini sağlamak, tüm kadın ve kız çocuklarını güçlendirmek" ve **Hedef 8 - İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme**: "Uzun süreli, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işi teşvik etmek" gibi diğer çok sayıda hedefe ek olarak Eğitim Hedefi 4: "Herkes için kapsayıcı, eşitlikçi ve nitelikli eğitim sunmak ve yaşam boyu eğitim fırsatlarını teşvik etmek" ilkesinin ilişkisel, her türden ekonomide eğitime ilişkin gerekli çıktı ve zorlukların kapsamını belirlemede yardımcı olmalıdır. Küresel Hedeflerin küresel sahipliği, tüm öğretmen sendikaları için birleştirici bir strateji haline gelebilir.

İnsan Hakları Bildirgesi'nin 26. maddesinde değişikliğe ilişkin tam vaktinde yapılan bir tartışma çağrısını memnuniyetle karşılamakla birlikte, bu değişim arzusu, toplumun maddenin mevcut ifade tarzıyla bağlantılı olarak eğitim hususunda hangi aşamada olduğuna yönelik algıyla dengelenerek ılımlı hale getirilebilir. ■

kımı ve Eğitim Projesi" adı altında başlatılan bu Proje, kamusal eğitim sisteminin dışında, özel işletmeciler tarafından sağlanmaktadır. Ancak 2016 yılında, kamuoyu baskısı nedeniyle, devlet anaokulu ve yuva hizmetlerine katılım için kişi başı ücret ödemeye başladı. Buna karşılık, 3 ila 5 yaş arasındaki tüm çocuklar için ücretsiz, okul öncesi hizmeti sunuyorlar. Aynı zamanda, çocuklar 4 yaşından itibaren ilkökula kayıt yaptırabiliyor.

Maddenin diğer hususları da bugün için hâlâ geçerlidir. Özellikle ve yine İrlanda Cumhuriyeti'ndeki ilköğretim sistemi bağlamında, 26. madde (3) okul hamiliğine ilişkin güncel tartışmalarda kilit bir öneme sahip:

"(3). Çocuklarına verilecek eğitim türünü seçmek, öncelikle ana ve babanın hakkıdır",

İrlanda Cumhuriyeti'ndeki ilkökulların önemli oranda (yaklaşık %90'ının) Katolik Kilisesi'nin himayesinde olması

ki artan öğrenci çeşitliliğini" eğitmen kadrolarına yansımalarını sağlamak için daha fazla şeyin yapılması gerektiğine dikkat çekmiştir (Irish Independent Gazetesi, 24 Mart 2017). İrlanda toplumunda, son 15 yılda, benzeri görülmemiş bir değişim yaşandığı sırada Logan'ın yorumları, İrlanda'da erkek ve kadın öğretmenler arasında ve ayrıca ırk ve azınlık gruplar bakımından eğitmenlerin niteliğindeki gömülü denge-sizliklere ışık tutmuştur. Bu gözlemler İrlanda'da öğretmen eğitimine erişim ve kalifikasyon meselesinin özüne inmekte ve INTO'nun hakkında önemli görüşlere sahip olacağı bir sorun haline getirmektedir.

Herhangi türden bir değişime verilecek destek açısından genellikle önemli olan, belirli bir kesinlik ölçüsünde, değişim sürecinin daha ileri bir sonuç sağlayıp sağlamayacağı ya da en azından, sürecin sınırlı çabalarla beklenmeyen sonuçlar doğurup doğurmayacağıdır.

HERHANGİ BİR İNSAN GAYRETİNDE OLDUĞU GİBİ, EĞİTİM DE DEĞİŞİMİN VE ÖZGÜRLÜĞÜN ANAHTARIDIR.

nedeniyle, çoğu kişi, ebeveynin "seçme hakkının" sağlanmadığı şeklinde bir değerlendirmede bulunabilir.

Bu tartışmanın argümanı, tüm okullarda çeşitlilik nosyonudur. INTO ilköğretimde Hamilik ve Çoğulculuk Forumu'na (Haziran 2011) görüş bildirerek, ebeveyn ve topluluğun çeşitlilik yönündeki taleplerini oluşturmanın

Eylül 2015'te Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Hedefler metninin imzalanması, Eğitim'de küresel düzeyde bir değişimin tamamlayıcı aracı olarak görülebilir. Eğitim Hedefi 4'ün kriterlerini bir çalışma şablonu olarak uygulamak ve mevcut eğitim provizyonları ile beklenen sonuçlara karşı, hem Küresel Kuzey hem de Küresel Güney'de çalış-

*

Kıdemli Kurumsal ve Küresel Dayanışma Koordinatörü - İrlanda Ulusal Öğretmenler Örgütü (INTO) - İrlanda Cumhuriyeti'nde İlkokul öğretmenlerine yönelik tek öğretmenler sendikası INTO ayrıca, Kuzey İrlanda'da hem ilkökullar hem de ortaokul öğretmenlerini temsil etmektedir.

David Ofori Acheampong | Gana Ulusal Öğretmenler Birliği

Çeviri: PoliTeknik

BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde Eğitim Haklarının Genişletilmesi Üzerine Düşünceler ve Öneriler

ÖZET: Eğitim, evrensel düzeyde toplumun varlığını sürdürmesini ve ilerlemesini sağlayan temel ilke olarak görülmektedir ve BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde (1948) desteklenen tüm diğer haklara dayanak noktası oluşturduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, varlığını ve erişilebilirliğini genişletmek eğitimi zorunlu hale getirir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi eğitim hakkını teşvik etmeye ve korumaya yönelik çerçeveyi belirlese de, toplumsal tabakalaşma dinamikleri ve yanı sıra 21. yüzyılda küreselleşme olgusu Bildirge'nin bütünsel olarak benimsenebilme yetkinliğini zorluyor. Bu makale, çağdaş eğilimleri ve algılanan tehlikeleri göz önünde bulundurarak üç tematik konuyu tartışma olanağının halen bulunduğuna ilişkin sarsılmaz bir inancın ürünüdür ve bu ve bağlantılı diğer konuları araştırmaya çalışmaktadır. Aynı şekilde, Bildirge'nin okul öncesi eğitimi kapsayacak şekilde genişletilmesi gerektiğine, ortaöğretimin özelleştirilmesi ve ticarileştirilmesi ve yanı sıra, okul çağındaki hamile kız çocuklarının eğitim hakkını koruma gibi sorunlara işaret etmesi gerektiğine inanıyoruz.

GİRİŞ

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi çerçevesinde, Gana 1957'deki bağımsızlığından bu yana, bu gibi çok sayıda sözleşme imzalayarak eğitim hakkının desteklenmesine ilişkin bağlılığını göstermiştir. Yine, Gana'nın 1992 Anayasası temel eğitimin ücretsiz ve zorunlu olması gerektiğini belirtmektedir. Bu makalenin amacı gereği, temel ve ortaöğretime odaklanılmıştır.

UNICEF (2016) dünya çapında yaklaşık 70 milyon çocuğun her gün okula gidemediğini gözlemlediğinden, dünyanın tehlikede olduğuna kolayca ikna olmak mümkündür. Gana'da ilköğretime ulusal net kayıt oranı (NER) yakın zamanda %92,0 olarak raporlanmıştır (Eğitim Bakanlığı, 2016), yani okul çağındaki çocukların %8'i okula gitmemektedir. Bu da, eğitim hakkı dert edinildiği ölçüde, Bildirge'nin gelişmeye halen açık olduğu anlamına gelmektedir.

Tematik olarak, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi tüm insanların ücretsiz ve zorunlu eğitim hakkı olduğunu kabul eder, eğitim insan şahsiyetini hedef almalı ve insan hakları ile temel özgürlüklere saygıyı güçlendirmeyi amaçlamalıdır. Bununla birlikte, aileler çocuklarına verilecek eğitim türünü seçme hakkına sahiptir. Ancak dünya genelindeki güncel eğilimler göz önünde bulundurulursa, yine bu temaların çocukların eğitim hakkını desteklemek ve korumak için yeterli olup olmadığı akları sorusunu getirebilir. Böyle olmakla bir-

likte, herkesin eğitim alması sağlanırsa dünyanın daha yaşanacak bir yer olacağına inanıyoruz, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi bunun için çabalamaya devam etmelidir.

Söylelimizi sıralanan başlıklar kapsamında geliştireceğiz

Erken Çocukluk Eğitiminin Kapsanması (ECE)

Piaget'nin bilişsel gelişim teorisi uyarınca yapılandırılmacı öğrenmenin temellerini attığından, okul öncesi eğitiminin bu konuyla bağlantılı olduğunu düşünüyoruz. UNICEF'e (2012) göre, erken çocukluk eğitimi gelişme dönemlerindeki çocuklar için son derece önemlidir, çünkü zeka, kişilik ve sosyal davranışlarının oluşumu ile biçimlenmesine katkıda bulunur. Ne yazık ki, eğitimin doğumda başladığı söylendiği halde İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi okul öncesi eğitim hakkı konusunda sessiz kalmaktadır (Beiter, 2005). Biz bu nedenle, Bildirge'nin okul öncesi eğitimin normal eğitimin bir parçası olacak şekilde güncellenmesi için çağrıda bulunuyoruz.

Yine, Gana'nın 1992 anayasası erken çocuklukta bakım ve eğitimi garanti etmektedir, ayrıca Eğitim Yasası (2008) da çocukların dört yaşında anaokuluna (Kindergarten), altı yaşında ilkokula başlamasını zorunlu kılmaktadır. Fakat, muhtemelen Gana'da erken çocukluk dönemi için eğitim veren sınırlı sayıda okul nedeniyle ve bu okulların büyük bir kısmı özel olduğundan, çoğu çocuk geç yaşta okula başlamaktadır. Dolayısıyla bu üzerinde durulması gereken bir konudur. 2017 bütçe planı, dört yıl içerisinde 1171 anaokulu sözü verdiği için çok mutluyuz. Buna ilişkin acil eyleme çağırıyoruz!

Yetersiz Yasal Zemin

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (temel) ilköğretimin ücretsiz ve zorunlu olması gerektiğini belirtir. Ancak çoğu gelişmekte olan ülkenin temel eğitimi ücretsiz hale getirme girişimin-

de bulunduğu gözlemlense de, bunun sorumluluğunu üstlenecek siyasi irade eksikliği söz konusudur. Örneğin Gana 1996'dan bu yana ders kitaplarında Ücretsiz, Zorunlu, Evrensel, Temel Eğitim (FCUBE) programından bahsetmektedir, yine de çocukların %8'i okula gitmemektedir (Eğitim Bakanlığı, 2016). Bu durum, zorunlu unsurunun eksik tanımlı ve uygulamasıyla açıklanmaktadır. Sonuç olarak, okul öncesi ve temel eğitimin yalnızca ücretsiz değil, ihlal eden ülkelerin cezalandırılabilirdiği, açıkça tanımlanmış bir zorunlu ifadesiyle birlikte, zorunlu olmasını sağlayan önlemler geliştirmek üzere Bildirge'yi güncelleme çağrısında bulunuyoruz.

Hamile Kız Çocuklarının Eğitimi

Hamile kız çocuklarının okula gitmesine izin veren Zambia gibi ülkeler olsa da, Gana'da doğumdan sonra bu çocukların eğitimlerine devam etmesine izin verilmiyor. Damgalanmaktan kaçınmak için bunu başka yerde yapmak zorunda kalıyorlar. UNICEF ve Gana Eğitim Hizmetlerinin bu gibi bir politika üzerine çalıştıklarını biliyoruz ve hızlı bir eylemde bulunulmasını bekliyoruz. Bildirge de herkesin eğitim hakkını garanti altına alarak, hamile kız çocuklarını kapsayacak şekilde genişletilmelidir.

Ortaöğretimin Ticarileştirilmesi

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, ortaöğretimin genel olarak herkese açık, yükseköğretimin herkes için eşit şekilde erişilebilir olmasını zorunlu kılar. Öte yandan, hükümetlerin Gana gibi çoğu gelişmekte olan ülkede ortaöğretim talebini karşılama konusunda yetersizliği nedeniyle, ortaöğretimin özelleştirilmesi erişim artışı sağlamanın alternatif araçlarından biri olarak görülmektedir (Belfield ve Levin, 2002). Bu gelişme ve uygulama, marjinal düzeydeki yoksulların bu hakka erişimini sınırlamaktadır, çünkü bu gibi okulların ücretlerini ödeme güçleri yoktur ve bu durum, ortaöğretimi bir insan hakkından ziyade en yüksek teklif verenin satın alabildiği bir piyasa metasına dönüştürmektedir.

Gana'da özel okullar ülke genelinde liselerin yaklaşık yüzde 32'sini oluştururken, devlet okullarına kıyasla toplam kayıt oranları yalnızca yüzde 9 olmuştur (Eğitim Bakanlığı, 2014). Bu durum, yoksulların karşılayamayacağı yüksek ücretleriyle ilgili olabilir. Bu nedenle, Bildirge, Hükümetleri daha fazla ortaöğretim kurumu açmaya ve bunları ücretsiz, yoksulların erişebileceği şekilde sunmaya zorlamalıdır. Bu uygulama sınıflı toplumun ortadan kaldırılmasına yardımcı olabilir ve sahip olanlarla olmayanlar arasındaki gelecek çatışmaları engelleyebilir.

Ücretsiz Temel Eğitimin Kavramsallaştırması

Yine tekrarlamak gerekirse, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi eğitimin, en azından ilköğretimde ve temel aşamalarda ücretsiz olması gerektiğini vurgulamaktadır. Fakat, hali hazırda, ücretsiz temel eğitimin unsurlarına ilişkin evrensel bir kabul bulunmamaktadır. UNESCO'nun (2007) bu konudaki pozisyonu da aynıdır.

Gana'da temel eğitim okul öncesi eğitim, ilk ve ortaokul ile liseleri kapsamaktadır. Bildirge, temel bir insan hakkı haline gelecek ve herkese açık olacak şekilde, ortaöğretimin de evrensel olarak temel eğitim kapsamında görülmesi için genişletilmelidir. Bu yolla toplumun hiçbir kesimi ayrımcılığa maruz kaldığını, marjinalleştirildiğini ya da yok sayıldığını hissetmeyecektir.

Dolayısıyla, Bildirge maliyet oluşturan çok sayıda değişkeni (harç, beslenme, ulaşım, kırtasiye giderleri, öğrenci yardımı, vb.) göz önünde bulundurarak, ücretsiz temel eğitimi uygun biçimde kavramsallaştırmak üzere genişletilmelidir.

Sonuç

Dünyanın hızlı değişiminin yanı sıra bir dizi başka faktörle birlikte yok sayılma, hastalıklar, dini aşırıcılık, bağnazlık ve tahammülsüzlüğün yarattığı güvencesiz bir ortam ve tehditler göz önünde bulundurulduğunda, geçerliliğinin devam etmesini sağlamak üzere, basınç yaratan yeni alanları dikkate alarak Bildirge'deki referans ve koşullara ilişkin hükümlerin gözden geçirilmesi zaruri bir hal almıştır. Biz de bunun gerçekleşmesini sabırsızlıkla bekliyoruz. ■

Kaynak

- Beiter, K. D. (2005). The protection of the right to education by international law. Leiden, Boston: Martinus Nijhoff Publishers
- Belfield, C.R., & Levin, H. M. (2002). Education privatisation: Causes, consequences and planning implications. UNESCO, Paris: International Institute for Education Planning
- Ministry of Education, MOE (2016). Education sector performance report, 2016. Ghana: Ghana Education Service
- Ministry of Education, MOE (2014). Education sector performance report, 2014. Ghana: Ghana Education Service
- Ministry of Finance (2016). The 2017 Budget Statement and Economic Policy of the Government of Ghana. Accra: MOF
- Republic of Ghana (1992). Constitution of the Republic of Ghana, Accra: Assembly Press
- UNESCO (2007). Experts' consultation on the operational definition of basic education. Paris: UNESCO
- UNICEF (2012). Early childhood education and school readiness. New York

*“İnsan dedin mi tüm haklar
anılmış demektir”*
José Martí, OC. T. Z. p.98.

MsC. Mirella Suárez Ortega
MsC. Gertrudis Simón Pineda
Lic. Martha B. Batista Ramírez

İspanyolca-Almanca Çeviri:
Prof. Dr. Wolfgang Jantzen

Almanca-Türkçe Çeviri:
PoliTeknik

Küba Ulusal Eğitim, Bilim ve Spor Sendikası (SNTECD)

Küba'da İnsan Hakları ve Eğitim

Ünlü Kübalı devrimci, İspanyol sömürgeciliğine karşı yürütülen bağımsızlık savaşını örgütleyen ve ileri taşıyan ulusal kahraman José Martí'nin düşünce dünyasında, insanlar ve eğitim üzerin yerinde ve ilerici tasarımlar mevcuttur. Kültür, eksiksiz onur ve özgürlükle karakterize olunan Martici bilirim, Küba halkının özdeşlik ve düşüncesinin oluşmasında olağanüstü bir etkiye bulunmuştur.

Küba'da kapsamlı sonuçlar doğuran 1 Ocak 1959 devrim zaferi öncesinde egemen olan koşulları değerlendirmek için, ülkedeki eğitimin ve insan haklarının ne durumda olduğunu yansıtmak gerekir. Bu dönem Küba devriminin önderi Fidel Castro Ruz tarafından, 1953'te Monkada Kışlası'na gerçekleştirdiği saldırı nedeniyle çıkartıldığı mahkeme kapsamında yaptığı “Tarih Beni Beraat Ettirecektir” ünlü savunmasında çarpıcı bir şekilde karakterize edilmiştir. Bu saldırı gençliğin Yüzyıl Kuşağı'nın zorbalığa karşı gerçekleştirdiği bir eylemdi, José Martí'nin yüzüncü doğum günü anısına bu adı almıştı.

Yukarıda alıntısı yapılan savunma konuşmasında, o, kötü muamele gören otuz bin öğretmen ve profesöre, mezunları herhangi bir iş bulma olanağı bulunmayan, sayısı yalnızca altı olan meslek okuluna, dilenecek kadar yoksul, yarı çıplak ve kötü beslenen, okul çağındaki çocukların yarısından azının devam ettiği kırsal bölgelerdeki okulla-

tir ve karşılığında diğerlerini eğitime yükümlülüğü vardır” koyutunu maddileştirmiştir. Bugün Küba eğitim sisteminin çıkan sonuçların temelini oluşturan, işte bu Ulusal Okuma-Yazma Öğretimi Kampanyası olmuştur.

Kesintisiz gelişime tabi bir eğitim ve eğitim-öğretim sistemi oluşturulması, Başkomutan (Comandante en Jefe) Fidel Castro Ruz tarafından tekrarlanarak formüle edilen “hiçbirşey bir çocuktan önemli değildir” ilkesiyle örtüşüyor. O, toplumumuzda çocuk ve genç hakları lehine yapılan etkinlikleri gözler önüne sermektedir. Bu ilke halkımızın ideolojik mirasına eklenmiştir ve toplumumuzda çocukluk dönemine verilen öncelikli dikkati belirlemektedir.

BM Genel Kurulu 1989'da 44/25 sayılı kararı, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'yi kabul etmiş ve onaylamıştır, sözleşme 1990'da yürürlüğe girmiştir. Küba bu sözleşmeyi imzalayan devletlerden biridir. Sözleşme, ülkemizin son derece değerli bir destekçisi olduğu İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni izlemiştir.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin önsözünde şu vurgulanmaktadır: “Çocuğun kapsamlı olarak toplum içerisinde bireysel bir yaşama hazırlanması ve Birleşmiş Milletler Antlaşması'nda ilan edilen ideallerin ve özellikle barış, onur, hoşgörü, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ruhuna uygun bir şekilde eğitil-

me ve karşılığında diğerlerini eğitime yükümlülüğü vardır” koyutunu maddileştirmiştir.

Çocukluk döneminin öncelikli ve özenli olarak dikkate alınması konusunda anayasa koyutları ve Küba kurumsal siyaseti arasında bir uyuma olduğu tartışma götürmez; ana rahminde olduğu andan itibaren her çocuğun hayatta kalmasını sağlamak için, Küba sağlık stratejisini oluşturan Anne-Çocuk-Programı'na (PAMI / Programa de Atención Materno Infantil) gönderme yapmak bu noktada yeterli olacaktır.

Küba Ulusal Eğitim Sistemi'nin kurulması, erkek ve kadının yasal eşitliğini yeğleyen kuşkusuz ilerici bir pozisyonu temsil eden karma eğitimi içermektedir.

Okul öncesi dönemde çocuklar için ülke genelinde kurulan çocuk yuvaları (círculos infantiles), Küba toplumu açısından en çok kabul gören kurumlar arasında yer almaktadır; özünde bu yuvalara işçi kadınların çocukları devam etmektedir. Hazırlayıcı nitelikleri itibarıyla bu merkezler, çocukların ileriki süreçlerde okul sistemine başarıyla geçiş yapmaları bakımından büyük öneme sahiptir. Aynı amaçla, kurumsal olmayan yollardan aile ve birliğin eğitim temsilcilerinin ortak katılımını ilerleten “Çocuğunu Eğit” Programı (Educa a tu Hijo) geliştirilmiştir. Bu eğitim düzeyinde Küba Kadın Federasyonu tarafından ilk yıllarda verilen çaba öne çıkmaktadır.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'yi kabul eden devletler arasında yer alan Küba, yükseköğrenim boyutu dahil ulusal eğitim sisteminin tüm kademelerinde ücretsiz eğitim hakkını yasal güvence altına almıştır, dolayısıyla öğrenenler eşit olanakları içeren koşullar altında topluma entegre olabilmekte, bu, “herkes için ve ömür boyu eğitim” tasisarısına uygunluğu ifade eder. Ülkenin sahip olduğu eğitim ağı, on iki bin merkezi kapsıyor ve en ücra köşelere erişim sağlıyor.

Görme, duyma sorunu yaşayan, hareket etme zorlukları olan bir dizi çocuk için, gereksinimleri dikkate alınarak özel olanaklar sunuluyor; söz konusu becerileri geliştiren merkezlerden bazıları başardıkları iş için uluslararası kurumların övgüsünü aldı, bu merkezler arasında “Abel Santamaría”, “René Vilches” ve “Solidaridad con Panamá” özel eğitim okulları bulunuyor. Katılım sağlama durumunda olmayan çocuklara da ulaşmak için, onlara ev öğretmenleri gönderiliyor. Aynı biçimde uzun süre hastanede kalan çocukların da, kendi düzeylerine uygun eğitim hedeflerini dikkate alan bir öğretmenleri var.

Dokuzuncu sınıf mezunlarının geçiş yapabildiği teknik ve mesleki eğitim için çok sayıda seçenek var. Öte yandan sanat ya da sporda beceri ve yetenekleri olan çocukların farklı sanat dallarında eğitim veren merkezlerle devam etme olanakları bulunurken, spor okullarında atletler başlıca olimpik spor dallarında eğitilmektedir. Orta kademelerde yetenekleriyle, yarışmalarda aldıkları ödüllerle ya da pedagojik yeteneğiyle öne çıkan öğrencilerin, akademik göstergeleri sayesinde öğrenimlerine yükseköğrenim öncesi meslek enstitülerinde sağın bilimlerde ya da pedagoji okullarında devam etme hakkına sahiptir. Bu merkezlerde tercih ettikleri, akademik sıralamaya göre dağıtılan yükseköğrenim kariyerlerini başarıyla seçebilmelerini olanaklı kılan özel bir hazırlık görürler.

Eğitimin sürdürülebilir ve mesafe kaydeden gelişimin paradigması olarak okul hizmetlerinin kalitesi nedeniyle Küba'ya saygı duyuluyor. UNESCO ve diğer uluslararası kurumların teyit ettiği bu kritere, üniversite öğrencilerinin bilim yarışmalarından elde ettikleri sonuçlar ve kalite laboratuvarlarının bilimsel raporları birer teminattır (LLECE / Laboratorios de la Calidad).

Çocukluk dönemi ve gençlik üzerindeki nüfuzuyla pedagojik eğitim sisteminin ve öğretmenlerin araştırma faaliyetlerinin mükemmelliği de etkisini göstermektedir. Bu, pedagojinin ve üniversitelerin de gerçekleştirdiği, tüm dünyadan pedagoğların prestij kazanmak amacıyla ve bilimsel katkılarıyla katıldıkları uluslararası bilimsel kongrelerde kamuoyuna yansıyan mükemmel sonuçlardır. Fidel Castro bu sonuçlar hakkında açıklamada bulunarak, söz konusu kongrelerin, eğitim ve eğitim-öğretim mücadelesinin bir parçasını oluşturdukları için her zamankinden çok gerekli olduğunu belirtmiştir.

Uzun yıllardır okul öncesi dönemden üniversitelere kadar tüm alt sistemlerin eğitim planları kapsamına bilgisayarlaşma ve bilişim ve iletişim teknolojileri (TIC) dersleri dahil edilmektedir, ancak AB'nin uyguladığı ekonomik abluka nedeniyle, yeni araç gereç teminini ve bunların bakımını ve sağlıklı işleyişini sağlayacak yatırımlar konusunda Küba'ya kısıtlamalar getirildiğine işaret etmek gerekir.

AB'nin Küba'ya uyguladığı, yumuşak bir ifadeyle adına ambargo denilen ekonomik abluka, kuşkusuz Küba eğitim sisteminin güvence altına alınması-na karşı en büyük kısıtlamalara neden

ra atıfta bulunmuştur. O dönem hakim olan eğitimin kaotik bir durumda olduğu açıktır; dolayısıyla ülkedeki okuma yazma bilmeyenlerin yüksek oranına işaret etmek gerekmektedir.

1959'da Küba'da başlayan devrim sürecinin ilk günlerinden itibaren adaletsizliği, sefaleti ve korumasızlığı, önceki kuşakların mirasını silmek ve insan hakları ilkesini yeniden kazanmak için araçlar geliştirilmiştir, Martí'nin dahiyane özetlemesiyle: “İnsan dedin mi tüm haklar anılmış demektir” .

Hedeflenen büyük dönüşümlerle uğraşının çıkış noktası olarak Ulusal Okuma-Yazma Öğretimi Kampanyası ile okuma yazma bilmemenin ortadan kaldırılması tasarlanmıştır. Bu kampanya, Martici koyut olan “dünyaya gelmiş olmakla her insan eğitim hakkına sahip-

mesi gerekir”.

Sözleşmenin odaklandığı bu noktalar, tüm çeşitliliğiyle, erken çocukluk döneminden başlayarak yükseköğrenim düzeyine uzanan, enine bir eksen çevrilebilen, Küba eğitim sistemini belirleyen yönergelerle uyumaktadır, plan ve programlarda ve tüm alt sistemlerde mevcuttur. Çocukların dokuzuncu sınıfa kadar zorunlu eğitimi, kendi özgünlüklerimizi dikkate alan referans belgesinde ortaya koyulan değerlere uyulmasını, oluşturulmasını ve geliştirilmesini olanaklı kılmaktadır.

Küba'da okulu yarıda bırakanların oranına bakıldığında, bu rakamın minimal olduğunu göz önünde bulundurmak gerekir. Zira cumhuriyet anayasasında güvence altına alınmış, çocukların aksatmadan eğitim merkezlerine devamını engelleyen ebeveynler için

oluyor, laboratuvarlar ve sanat okulları için yapılacak yatırımlarda darlığa ve de müzik aletlerinin, spor ekipmanının eksikliğine yol açıyor, buna rağmen teknisyenlerinin ve öğretmenlerinin yaratıcılığı sayesinde bu eksiklerin yeri dolduruluyor.

Sözleşmenin belirttiği gibi çocuklar sorumluluk üstlenerek kendilerini adil bir toplumla bütünleşmeye hazırlamak zorunda. Burada söz konusu olan şey, eğitilecek olanların anavatanları, gelenekleri, dilleri ve aileleri karşısında sahip oldukları hak ve yükümlülükleri, arkadaşlık ve dayanışma gibi diğer değerlerle bağlantılı olarak tanımlarıdır. Eğitim planlarımız, metinler ve müfredat ve müfredat dışı etkinlikler bu hedefi öncelikli biçimde dikkate almaktadır, o, gelecek kuşakların eğitilmesinde bir anahtardır.

Müfredattaki içeriklerle birlikte koruduğumuz değerleri keskinleştirmek için, her sınıfta ve birlik içerisinde gerçekleştirilen etkinlikler oldukça çeşitli ve yaratıcıdır. Eğitim televizyon kanalı bu hedefe ilerlerken özel bir rolü yerine getiriyor. Birkaç örnek vermiş olmak için, çocuk ve gençlerin çöplerin toplanmasına ve kendi muhitlerinde çevreyi koruma çalışmalarına katıldıklarına, çocukların genel seçimlerde sandık görevlisi olarak, okul bahçesinin bakımında, araştırma çalışmalarının sözlü ve yazılı sunumunda ve öğrenenlerin

ders düzeyine uygun bilgisayar kullanımında üstlendikleri role değinmek yeterlidir.

Okul eğitim çalışmasına ailenin etkin ve bilinçli katılımının gerekliliği nedeniyle, ailesel eğitim okullarının gerçekleştirilmesi ilerleme kaydediyor ve bu okullar, ebeveynlere çocuklarının eğitimi için bilgi ve katılım olanakları sunan ortamlar yaratıyor.

Geleceğin tam bir hukuksal olgunluğa sahip sosyal öznelere olarak çocuk ve gençlerin haklarını kullanabilmelerinde öğrenci örgütlerinin etkisini öne çıkarmak önemlidir. José Martí Öncüler Organizasyonu (Organización de Pioneros José Martí) ve Orta Öğrenim Öğrencileri Federasyonu (Federación de Estudiantes de la Enseñanza Media). Bu örgütlerde kişisel görüşlerin özgürce dile getirilmesi desteklenmektedir, eleştirel ve özeleştirel bir ruhun, sorumluluk bilincinin, disiplin ve diğer görüşlere saygı duyulmasının alıştırması yapılıyor.

Öte yandan Küba'da okulun bir çevrenin en önemli kültür merkezi olması için çalışılıyor, ki bu amaç, disiplini, öğrencilerinin içeride ve dışarıda uygun davrandığı kaliteli sınıflar geliştiren iyi hazırlanmış öğretmenleri içeren, örgütlü bir okula sahip olmayı kapsar.

Sözü edilen etkinlikler, eğitimin sağlam ve vazgeçilmez temsiline, çocuk-

luk döneminin devredilemez bir hakkı olarak toplumsal bilinçte varolduğunu göstermektedir. Hiçbir Kübalı aile çocuğunun bir bütün olarak eğitimini, kurumsallaştırılmış eğitimin güvenli katkısı ve etkisi olmadan tasarlamaz; bu amaca ilerlerken en büyük sorumluluk öğretmenlere düşüyor, ülkenin seviyeyi sürekli arttırmaya ilgi göstermesi buradan kaynaklanıyor. Bilimsel alanda bunları kanıtlayan sonuçlar var, örneğin yüksek lisans ve doktora diplomalarının yüksek sayıda olması, salt üniversite düzeyinde değil, bu sonuçların birçoğuna sınıflarda da rastamak mümkün.

Eğitim ve yüksek eğitim bakanlıkları metodolojik açıdan Küba ulusal eğitim sistemini yönetiyor, bu sistem diğer oranizmalarla ve birimlerle tutarlı ortak çalışmayı kapsamaktadır. kültür, bilim, teknoloji ve çevre bakanlıkları, spor enstitüsü, bedensel eğitim ve dinlenme, radyo ve televizyon ve de öğrenci organizasyonları, gençlik ve diğer sivil toplum örgütleri aracılığıyla Küba eğitim hedeflerinin entegre dilmesi ile etkileyici bir sinerji doğuyor. Bu sinerji Küba ulusunun eğitim projesini ayakta tutuyor, çocuk haklarının en çok zenginlik katan yönünü, eğitim ve eğitim öğretimi işlemek konusunda ulusa güç katıyor. Kuşakların yetiştirilmesinde gelişmekte olan ve kalıcı bir sosyalist toplum yaratan Küba eğitim hizmetlerinin tutkulu ve ön plana çıkan sosyal misyonu, tartışmasız birçok faktör-

rün, en başta da eğitimcilerin eseridir. Erkek ve kızların haklarına saygı duy-mak, birbirlerini belirli alanlarda tamamlayan organizmalarıyla hükümetin devlet bütçesinin eğitim-öğretime olduğu kadar sağlığa da ayırma yönünde irade göstermesi çok büyük bir önem taşımaktadır. Bu entegrasyon sağlıklı bir çocukluk dönemini olanaklı kılıyor, o, nitelikli eğitim hakkını üstlenmeye elverişlidir. ■

Kaynak

Castro Ruz, Fidel. **Discurso de clausura en el Congreso Pedagógico**. La Habana. 1999.

Castro Ruz, Fidel **Nada más importante...**

Constitución de la República de Cuba. Ediciones Pontón Caribe. La Habana. 2005.

Diez preguntas para hablar de derechos con niñas y niños... y respuestas para cubanas y cubanos de todas las edades. Publicaciones Acuario. Centro Félix Varela. 2012.

Early childhood development in Cuba. United Nations Children's Fund (UNICEF), Cuba Country Office, February 2016.

Martí Pérez, José. **Obras completas**. Editorial de Ciencias Sociales. 1975. Tomos 2 y 19.

Pérez Morán, Margarita. **La formación de una cultura del derecho del niño en el profesional de la educación preescolar cubana**. Tesis en opción al grado científico de Dr. en Ciencias Pedagógicas. Instituto Superior Pedagógico Enrique José Varona. La Habana. 2008.

Valdés Galarraga, Ramiro. **Diccionario del pensamiento martiano**. Editorial de Ciencias Sociales. La Habana. 2002.

www.politeknik.de

PoliTeknik

info@politeknik.de

Posta adresi: **Politeknik** • Postfach 25 03 48 | 40092 Düsseldorf

Prof. Dr. Alexandre Magno Tavares da Silva

Çeviri: PoliTeknik

Paraíba Federal Üniversitesi - Brezilya

Paulo Freire ve Günlük Yaşamda Eğitimciler ile Sokak Çocukları Diyaloğuna Dayanan bir Eğitim Tasarısının Yapılandırılması

Yazılarımız için Paulo Freire'nin sunduğu katkı, düşüncesinin herşeyden önce sokak çocukları için yapılan eğitim projelerinde çalışmak üzere temel referans notaları oluşturma olgusuna dayanması ve hâlâ da öyle olmasıdır, çocuk ve gençleri tarihin özneleri olarak kavrayan bir sosyal-eğitsel tasarımı arayışında ve geliştirilmesinde referans noktaları (onlarla ve sadece onlar için olmayan bir eğitim tasarısı).

Burada amaçlanan, kurtuluşları için gerekli girişkenliklerinin gelişebilmesi için, çocuk ve gençlerin yaşam koşullarını, kendilerine yansıtmanın (eğitim projesindeki çalışmalar içerisinde – özellikle proje atölyelerinde) nesnesi yapan bir eleştirel pedagojidir (FREIRE, Paulo. 1981-35).

Biz Paulo Freire'nin eğitimi ve eğitim-öğretimi kişinin yaşamında insanıcaştırıcı bir faktör olarak kavrayan ve yaşam deneyimi aracılığıyla

kez anneler ve çocuklar olarak. Ve her ikisi de kendilerinin bu süreçte kolektif özneler olduklarını anladıklarında kurtuluşlarının yolunda ilerlemeye başlayacaklardır, çünkü Freire'ye göre bir insan bir diğerini ya da kendini kurtaramaz: İnsanlar kendilerini bir birlik olarak kurtarırlar (FREIRE, Paulo. 1981).

İş nedeniyle öğrenimin parçalanması

Marjinalleştirilmiş çocuk ve gençlerle yapılan eğitim çalışmalarının uygulamalarını geliştirmesi, ki onların yetiştirilmesinde iş bir eğitime aracı olarak kullanılmaktadır, (ne yazık ki) şu veya bu nesneyi üretmek üzere çalışabilmek için çocuk ve gençlerin öğrenmesini gerektiren bir eğitim-öğretim tasarısına dayanmaktadır. Ancak bu çerçevede öğrencinin bir işçi olarak yaşam dünyasına (arzularına, yaşadıklarına vs.) ilişkin bilinçli bir duyarlılık geliştirmesi gerekli görülmektedir.

nın, aynı anda günlük yaşam koşullarının yansıtılmasına girilmeden, üretim yapılan bir işte çalışma ile, meslek eğitimi etkinlikleriyle çözülemeyeceğini görmelerine yardımcı olabileceği görüşündeyiz.

Marjinalleştirilmiş çocuk ve gençlerin sürdürdüğü acı ve sefil yaşamın arka planında belirli değerler, belirli görüş ve yeterlikler barındıran bir dünya var.

Yoksulluk koşullarındaki çocuk ve gençlerin hayatı caddelerde, dar sokaklarda ve meydanlarda farklı “üçkâğıtçılıklarla” ayakta kalarak geçtiğinden, danışmanın ait olmadığı bir dünyada hareket ediyorlar ve bu danışmanı çocuk ve gençlerin dünyasını değiştirmeye dönük, ama kendi dünyasına dokunmadığı bir tutuma sürükleyen kaçınılmaz bir şokla karşı karşıya bırakır.

Freire açısından, eğitim projelerinin yaşam deneyimlerine dayalı eğitim programlarında çalışan ve gerçek hayatta sokakta yaşayan çocuk ve gençler, “verdikleri savaşımın, sokaklarda başıboş gezmelerinin nedenini eleştirel olarak kavramayı öğrenmeliler (...) ancak sürdürdükleri yaşamda bilinçli bir rol üstlendiklerinde bu nedenler değişebilir. Bunun anlamı değişimleri kesin değil, ama kendilerini değişime hazırlarlar (FREIRE, 1985-13).

Bu pedagojik danışman için basit bir görev değil, çünkü bu görev, gerçekliğin katı bilimsel kavranışının yanı sıra, danışmanlara çocuk ve gençlerdeki katıksız isyanı ya da diğer kadenci tutumların belirli biçimlerini anlayabilme-yi öğreten sosyal ve tarihsel duyarlılığı gerektirir. Bunun amacı söz konusu tutumları aşmayı onlarla birlikte denemektir, çünkü varolma hakkı tanınmayan bu çocuklara duyduğumuz sempati, ancak daha iyi bir dünya kurma hayalinin bizi yönlendirmesine izin verdiğimizde otantik bir ifadeye kavuşur (FREIRE, Paulo. 1985-13).

Bir proje atölyesinde geçen günlük hayatı ve iş yaşamını anlamak, çocuk ve gençlerle geliştirilen etkinlikler, neyin, nasıl ve ne zaman üretildiği vs. hakkında öylece konuşmak anlamına gelmez, aksine bu herşeyden önce çocuk ve gençleri kendi yaşam dünyalarında kavramak, gerçekliklerini ve olanakla-

rını görmek, kendi kendine bu çocuğun kim olduğunu ve onun benim için (danışman olarak) ne önem taşıdığını ifade eder.

Ancak Paulo Freire gibi biz de kurtuluşun pratik çalışmasının kısıtlamalara tabi olduğunu biliyoruz ve deneyimin kendisi bize bunu öğretiyor, çünkü “insan çoğu kez yapmak istediğini değil, elinden geldiği kadarını yapar. Ekonomik kısıtlamalar, sosyal ve ideolojik kısıtlamalar, tarihsel kısıtlamalar var ve bilgi ve kavrayışın kısıtlanması söz konusu” (FREIRE, Paulo: 1985-22).

Kaynak

FREIRE, Paulo. **Pädagogik der Unterdrückten** – Bildungs als Praxis der Freiheit. Rowohlt Taschenbuch Verlag, 1998
FREIRE, Paulo. **Paulo Freire e Educadores de Rua – uma abordagem crítica**. Projeto Alternativa de atendimento a meninos de rua. UNICEF/SAS/FUNABEM.
FREIRE, Paulo. **Educação e Mudança**, 10a. Edição. Sao Paulo. Pay e Terra, 1985.
FREIRE, Paulo. **Pedagogia do Oprimido**. 10a. Edição. Sao Paulo. Paz e Terra, 1981.
FREIRE, Paulo; BETTO, Frei. **Esta escola chamada Vida**. Editora Atica, 4a. Edição. Sao Paulo. 1986.
GADOTTI, Moacir. **Historia das Ideias Pedagógicas**. 8a. ed. Sao Paulo: Zahar, 1988

ANCAK PAULO FREIRE GİBİ BİZ DE KURTULUŞUN PRATİK ÇALIŞMASININ KISITLAMALARA TABİ OLDUĞUNU BİLİYORUZ VE DENEYİMİN KENDİSİ BİZE BUNU ÖĞRETİYOR, ÇÜNKÜ “İNSAN ÇOĞU KEZ YAPMAK İSTEDİĞİNİ DEĞİL, ELİNDEN GELDİĞİ KADARINI YAPAR

eğitim-öğretimi diyaloğun bir uygulaması olarak şekillendiren görüşünü üstlendik. Gadotti'ye göre Freire için bu yaşam deneyiminin “dayanağı sevgi, alçak gönüllülük, umut, inanç ve güven-dir” (GADOTTI; Moacir. 1988-26) ve dolayısıyla o, genç insanların kendi kendileriyle yüzleşmesini sağlar. Bu yüzleşmede onlar kendi bilgi ve deneyimlerini yansıtır ve bunun amacı kendi çıkarlarıyla bağlantılı olan yeni bilgi ve bir kültür geliştirmektir.

Eğitim olayında önemli olan, bir süpürge yapmayı öğrenme sürecinin (ve onlara bu süreçte tahsis edilen yer), üretim süreci ile süpürgeyi kullanacak özne arasında bağlantı kurdukları anda siyasileştirmenin bilincini çocukta ve gençte geliştirmektir.

Gerek süpürgeyi üreten genç gerek emeğinin ürünü süpürgeyi kullanan sokak temizlikçisi kadın bir ve aynı sosyal sorunsalın muhatabıdır, hatta çoğu

Bu taslak, “iş aracılığıyla eğitim-öğretimin ekonomik uygulamasına” eşittir, aynı pazarın gereksinimlerine hizmet eden, çocuk ve gençlerin rolünün önceden belirlenmiş modellere göre öğrenmekle sınırlandırıldığı gibi. Bu bağlamda hiçbir “bilgi” mevcut değildir, çünkü Freire'ye göre “bilgi ancak yaratıcı üretim ve yeniden üretim olduğunda, insanların dünyada, dünyayla birlikte ve birbirleriyle huzursuz, sabırsız ve bitmek bilmeyen bir arayışı yeşerttiği yerde vardır” (FREIRE, 1981: 66).

İş aracılığıyla eğitim-öğretimde pedagojik danışmanların rolü

Yukarıda açtığımız görünüm-lerden hareketle, (proje atölyelerinde ki) pedagojik danışmanların, yoksul koşullarda yaşayan çocuk ve gençlerle sosyal-eğitsel çalışmanın siyasal karakterinin zorunluluğunu anlamalarının, onların (danışmanların) marjinalleştirilmiş çocuk ve genç sorunsalı-

¹ Freire kendisi bir kurbandı. 1921'de Brezilya'nın Recife kentinde doğdu. Burjuvaziye üye olan ailesi 1929'da dünya ekonomi krizi sarmalına kapıldı. O, açlığın ne olduğunu ve bir çocuğun gelişim ve öğrenim becerilerine neler yaptığını bizzat yaşadı. 11 yaşında bir yemin etti: Hayatını açlığa karşı ve açlar için adanmak istiyordu. Önce avukat oldu. Okuduğu hukukun, mülksüzlere karşı mülk sahiplerinin hukuku olduğunu kavradığında bu mesleği bıraktı. Bir öğretmen, pedagoji tarihi ve felsefesi profesörü oldu (FREIRE, 1998).

Haklılık Enflasyonu*

Enflasyon denilince akla ilk gelen paranın değer kaybetmesidir, öyleyse konu ekonominin kapsamına mı girmektedir? Enflasyon birşeyin gereğinden fazla olmasını, çok sık rastlanmasını, aşırılığını, aşırı sürümünü, genel anlamda ise değer kaybını ifade eder.

“Tekrarlar” böyle bir etki yaratabilir. İlk duyulduğunda ilgi uyandıran, ders çıkarılan bir olay ya da bu olayın türevleri tekrar tekrar anlatıldığında etkisini yitirebilir. Belli bir ruh hali için, bir kişi açısından kendisine en uygun olduğunu düşündüğü bir melodi, aynı ruh hali devam etse de, çok sık tekrar edildiğinde tekdüzelik ifade ederek reddedilebilir. Doğanın eşsiz yeşilliği zamanla kış manzaralarını aratmaya başlar, hiç gidilemeyen ücra sahillere, çıkılamayan dağ yürüyüşleri ucuz turistik bölgelere ya da etkinliklere dönüştüklerinde sıradanlaşabilir, en sevilen tatlar, her gün alınan tatlar olduklarında anlamsızlaşabilir, değerini kaybedebilir.

Toplumsal düşünen ve siyasi gelişmeleri yakından izleyen insanların karşı karşıya oldukları önemli açmazlardan biri de en canalcı siyasi konuların enflasyonist tarzda ele alınması nedeniyle bunların bir değer kaybına uğradıklarını hissetmeleridir. “Haklılık” bu siyasi konuların ortak paydasıdır, çünkü o siyasi atılımlar için aranan her meşruiyetin özü ve dolayısıyla da bu atılımların devindiricisidir.

“Haklısınız! Neden mi? Çünkü haklılığınızı kanıtlayan sayısız örnek var”.

Yeni başgösteren bir siyasi olayı ir-

delemek için belki iki belki de beş yıl önce yaşanan bir **haksızlık** anımsanır. Örnekler sıralanmaya başlanır. O dönemin tüm gelişmeleri ve polemikleri zihinlere yansır, uluslararası yasalarla mukayese yapılır, usul hataları belirlenir. **Haklılık** en ince ayrıntılarıyla masaya yatırılmış olur. Hasımların tutarsızlıkları kamuoyuna açıklanır. “Sert, çok sert, en sert, flaş, şok ve sosyal medyayı yıkan” açıklamalardan sonra hasımlar artık köşeye sıkışmıştır, belini doğrultamayacaktır, dünyanın gözü önünde maskesi düşmüş, meşruiyetini yitirmiştir. Beklenen an gelmiştir. “**Haklısınız!**”

Ancak **haklılık** nedense bir işe yaramamıştır, pratik bir değeri olmamıştır, **hak** yerini bulmamıştır. **Haklılık**ın yaptırım gücü yoktur ve bu nedenle de beklenen sonucun alınması olanaksızlaşmıştır. Beklenen sonuç ise sayısız denemelerin ardından kaçınıcı kez alınamamıştır.

Bir doğal afet, deprem, sel felaketleri, iş kazaları, dış politika ve ekonomi ve daha yaşanmış birçok olayın toplumsal sonuçları... bu olaylarla ilgili mantığın dışlayamayacağı tüm yorumlar yapılır ve belgelerle konuşulur, **haklı** olunur. Basında ya da sanal platformlarda **haklılık**ı egemen kılmak için insan zekâsının incileri sıralanır bir bir. Birisi **haklılık**ı ivme kazandıran öyle isabetli bir söz söylemiştir ki, o söz dilden dile dolaşır. Bu “birisi”ne ve “isabetli söz”e yıllar içerisinde binlercesi eklenir. İnce göndermeler yapılır. Evde, sokakta, okulda, mecliste, alışverişte yıllar içerisinde biriken, tozlanan, paslanan daha

nice **haklılıklar** anımsanır: “Şu olayda da **haklıydık** unuttunuz mu, ne inanılmaz bir olaydı o, değil mi?”.

Eskiden hiç siyaset konuşulmazken, şimdi sadece siyaset konuşulmaktadır, daha doğrusu siyaset “sadece konuşulmaktadır”, planlı ve programlı yapılamamaktadır.

Haklılık artık enflasyona uğramıştır. **Haklı haklıdır**, ama kazanamamaktadır, gün gelmiştir, devran dönmüştür, ama hesap soramamaktadır, susmamıştır ve sıra yine de kendisine gelmiştir ya da gelmek üzeredir. **Hak** verilmemiştir, malum, ama alınamamıştır da.

Haklılık sahibine bir değer katar, “**haklıyım**” diyene kulak verilir, **haklılık**ın bir hürmeti, bir saygınlığı vardır. Sahibi tarafından elde edilmek için çabaların gayesi olur. Ayrıca kişinin **haklılığı** sadece kendi meselesi de değildir, toplum **haklıları** güvence altına alamıyorsa, kendisi de bu **haklardan** yoksun kalmıştır; **haklılık** toplumsal bir meseledir.

Ancak, eğer dün **haklısı** bugün de **haklı** olmaya devam ediyorsa ve hatta yarın başına bir siyasi musibet geleceğini, sonrasında da **haklı** çıkacağını bugünden biliyorsa, öyleyse yarın **haksızlık**ı uğrayacağını bile bile günü yaşıyor demektir, kendi **haklılığına** yabancılaşmıştır, edilgendir. Yarın ne yapacağı ise bugünden bellidir: **Haklılığının** nedenlerini anlatmak!

Tüm **haklıların** birbirine **haklılık**larını anlatıp durdukları, kendilerinin anlatıp kendilerinin dinledikleri bir dö-

nem, bir kısır döngü. “Evet, birbirimizi dinledik, onaylıyoruz, **haklıyız**, bu nedenle de **haklarımızı** havale ediyoruz”. Kime? Kime havale edildiği önemli değil, havale edilmiş olması yeter, gapten elbet sesler gelecektir.

Bu bir enflasyondur, **haklılık** enflasyonu! **Haklılık** enflasyonu had safhaya ulaşmıştır. Ekonomi verilerine, döviz sepetine bakıp, tekrar tekrar ekonomi tahlilleri yaparak ekonomik krizi öngörme ve de siyasi geleceği okuma yarışları da bu enflasyonla birlikte **de facto** değer yitimine uğramıştır (gerçekte ise on yıllar önce başlayan bir haklılık enflasyonunun devamıdır bu).

Ne bilge sözler, ne siyasi tuzakların farkına varmak, ne haykırmak, ne yeni belgeler, ne protestolar, ne polemik, ne “hodri meydan”lar, ne yenen ne de yenilenen pehlivanlar, ne meşruiyetin kaçınıcı kez tesis edilmiş olması, ne (kazanılsa dahi) seçimler, ne yasalar, ne tüm çıplaklığıyla cehaletin kör gözlerini dahi açan gerçekler... hiçbir şey **haklılık**ın yaptırım gücünü arttırmaya, sonuç almaya yetmiyor. **Haklılık** tam bir çaresizlik içinde. **Haklılık** şu an sıradanlaşmıştır. **Haklılık**ın bu acınası hali ise son derece onur kırıcı bir durum olduğundan, **haklı** olarak onurlu insanların gün be gün içini kemirmektedir.

PoliTeknik

* Bu yazı ilk kez PoliTeknik'in 8. sayısında yayınlanmıştır.

Kitaplar arasında...

Hartz IV und die Folgen
Auf dem Weg in eine andere Republik
Christoph Butterwegge
BELZ JUVENTA

Handbuch Frühe Kindheit
Rita Braches-Chyrek
Charlotte Röhrner
Heinz Sücker
Michaela Hopf (Hrsg.)
Spring

Erziehung in der Familie
Innenansichten des pädagogischen Alltags
Michael Winkler
Kohlhammer

DIE HABEN GEDACHT, WIR WAREN DAS
MigrantInnen über rechten Terror und Rassismus
Kemal Bozay
Bahar Aslan
Orhan Mangitay
Funda Özirat
Papy

PLÖTZLICH DA
Deutsche Bittsteller 1709
Türkische Nachbarn 1961
Simone Blaschka-Eick
Christoph Bongert (Hrsg.)

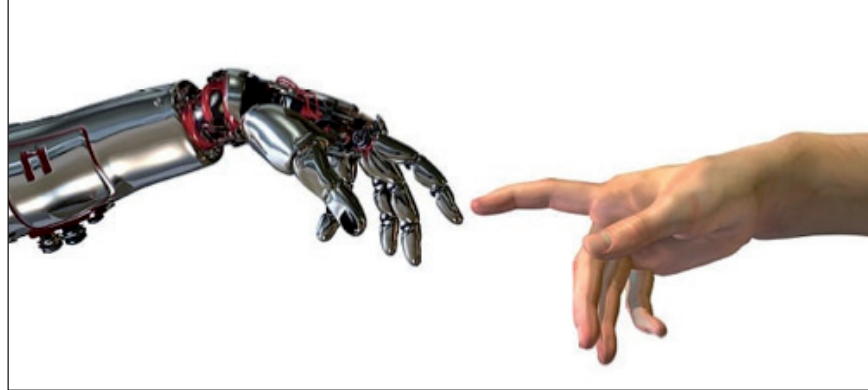
Yaşadığımı İtiraf Ediyorum
Çeviren: Ahmet Arpad
Pablo Neruda

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Michael Winkler | Jena Üniversitesi

Evrensel Temel Gelir Güvencesi

Olası Diyalektik Bağlantılara Dair Görüşler

Köle, ruhlı bir alettir, alet ise ruhsuz bir köle...

Aristoteles

1. Bazen insan seilmeyen kişi olur – hatta kendi kendini dahi sevmeyebilir. İğgüdüsel olarak bir evrensel temel gelir düşüncesini onaylama ve destekleme eğilimi var. Zira insan yaşamını bu şekilde güvenceye almayı mantıklı kılan iyi gerekçeler mevcut, özellikle de bunlar günümüzde artık doğal hale gelen, en basit şekliyle salt varolmayı korumakla sınırlı kalmayan gerekçeler olursa. En azından şu iki noktada saptanmış olsun: Son olarak yürürlüğe giren ve Hartz IV kavramı ile alayısı tarzda mahkeme kararına dayanarak hüküm giymiş bir suçlunun adını taşıyan asgari gelir güvencesi, söylendiği gibi dara düşmeyi engellemek amacıyla gütmüyor; bu sosyal yasanın amacı – her ne kadar sosyal yasa ifadesini kullanmak zor olsa da – baskı uygulamak, bazen bir iş olanağının arkasından sınırsız seyahat edemeyen – çoğu durumda iş olmadığı için hareket edemeyen – insanlardan hareketli ve esnek olmalarını talep etmektir. Bu sosyal güvence herşeyden önce kasvetli ve onur kırıcı işlemlerle, kişinin tüm varlıklarını ifşa etmesi, kontrol ve disiplin etmeyle el ele yürüyor, öyle ki bu uygulamanın özgürlükçü bir demokrasiye nasıl mümkün olabileceği noktasında insanın hayretleri içinde kalması gerekir – tüm bunların sosyal demokrat bir hükümet döneminde hayata geçirildiğinden söz dahi etmiyoruz. Ama: Nitekim tarih bu sosyal demokrasiye daima biraz kuşkuyla yaklaşmak gerektiğini (olağanüstü hal yasalarını ve meslek yasalarını anımsayalım) öğretiyor, sözümona liberallerin cesaretini kırabilecek, sosyal demokratların koalisyon ortağı Yeşiller'e de kuşkuyla yaklaşılması gerektiğini belirtmeye lüzum yok. Sosyal Demokratlar ve Yeşiller, başka yerlerde başta muhafazakârların ve cumhuriyetçilerin talep ettikleri neo-liberal projeleri Almanya'da öylece kabul ettirdiler. Ancak: Örneğin Colin Crouch İngiltere'de Toni Blair döneminde yeni İşçi Partisi'nin “neo-liberalizmin şaşılacak tarzda hayatta kalmasını” nasıl sağladığını göstermiştir.

2. Her neyse: Güvenceli bir temel gelir, tartışmasız birçok insan için yükün oldukça hafiflemesini ve herşeyden önce yaşamda bazı rahatlamaları beraberinde getirecektir, başta yaşamsal riskleri ve onların yarattığı korkuları azaltacak, ardından, önceleri ne farkına varılabilen ne de gerçekleştirilebilen faaliyet ve gelişim olanakları açacaktır. Özünde böylesi bir güvenceli temel gelir, kendi yaşamına dair tasarruf gücünü insana iade edebilir, özerkliğe izin verir ve hem bireysel özneye hem de tüm topluma büyük olasılıkla umulmadık perspektifler sunabilir. Bu bağlamda insanların artık çaba göstermeyeceğine ya da çalışmayı reddedeceğine ilişkin bir endişe bulunmuyor. Eğer ant-

ropolojiden, özellikle de evrim biyolojisinden çıkan dersler varsa, bu dersler şöyledir: İnsanlar varlıklarının çerçeve koşullarını belirlemek için yaşamlarına şekil vermek, işbirliği içerisinde ve sosyal bağlamlarda örgütlenmek ister. Burada başkalarından geçinen avantacılar olacağı da bir gerçektir; ama onlar azınlıkta kalacak, genelde kendilerine sadece göz yumulacak, ancak iş olarak adlandırılabilir bir faaliyette bulunmaya temelden hazır olunması durumuna pek de engel olmayacaklardır. Ne var ki şu umuttan vazgeçilmeli: Güvenceli temel gelirle de devam eden bu çalışmaya temelden hazır olmak durumu, işin, kalıcı, ekolojik açıdan uygun bir biçiminin devreye gireceğini hiç de ifade etmez. İnsancıl ve iyi bir yaşama dair böylesi bir anlayışın kolektif olarak yaratılması ve kabul ettirilmesi gerekir – ekonomik güvencesi olan insanlar da etik ölçütlere gereksinim duyar, ama, insan kendisi için yaşamsal dezavantajlardan çekinmek zorunda kalmadığında, belki de bu etik ölçütleri tartışmak ve kabul ettirmek daha kolaydır.

Evrensel temel gelir güvencesi salt beklenmedik felaket anlarının neden olduğu çöküşlerden korumakla kalmaz; işsizlik, özellikle günümüzde çalışma hayatının zorla sonlandırılmasıyla el ele yürüyen yaşam aşamaları açısından, çok daha az tehlikeler içerir. Siyasi olarak ve kamuoyunda yaşlı insanların iş koşullarında tutulmasına devam edilmesi istemi riyakârlığın izlerini taşıyor – aslında şirketler parlak broşürlerinde bir bakıma yaşlı işçileri tanıtıyor, ancak onları işe almıyor. Bu sahnelenen bir tiyatrodan öteye geçmiyor. Evrensel temel gelir güvencesi ile bu durum – dramatik bir ifadeyle – hayati tehlikesini atlatır. Bundan neredeyse daha ağır olan şey, bir bakıma çok normal olan bir günlük yaşantının üstesinden gelmek için sineye çekilen mali sınırlandırmalardır. Bunlarla öncelikli olarak kullanılan kuşaklararası hizmetler kastediliyor, ardından diğeri için duyulan endişe geliyor. İnsanlar herşeyden önce günlük yaşamda savunmasızdır, hassastır ve kendilerini yoldan çıkarak ve sözcüğün tam anlamıyla varlık-

larını tehdit edecek tarzda kırılabilirler. Zira hastalık yalnızca hastayı değil, özellikle aile ortamında bulunan herkesi etkiler. Gündüz bakımı güvence altında olduğu için çocuk bakımı sözde aşılamayacak kadar büyük bir çaba gerektirmiyor. Bu iddianın ne denli gerçek olup olmadığını Almanya'nın neredeyse her büyük kentinde herkes kendisi gidip görebilir – özellikle de kırsal bölgelerde. Herşeyden önce: Bir çocuk hasta ya da engelli olduğunda ne yapılmalı? Temel gelir burada bir rahatlatma sağlayabilir. Dahası, büyük ölçüde tabulaştırılan belli bir durum için, yani hayat arkadaşının hastalanması ya da yaşları ilerlemiş ebeveynlere bakım için de geçerlidir bu. Birçok kişi için bu kendi güvenli yaşamına veda etmek, ayrıca da kendi ilişkisini feda etmek anlamı taşıyor. Temel gelir en azından bu durumları hafifletebilir.

Güvence altına alınmış bir temel gelir ile aynı zamanda sosyal yaşam için insanların somut ve birlikte daha çok şey yapma olanağı doğmuş olur. Bazıları dernekler hakkında dedikodu yapıyor – ancak bir toplumun bağlantısı için ve öğrenim alanları olarak onlar temel bir önem taşır; ilişki ağları ve girişimler olarak modern biçimleriyle günümüzde devam ediyor olmaları elbette tesadüf değildir. Bu noktada derneklerin nasıl temel altyapısal bir işlev gördükleri genelde gözden kaçır. Temel gelir güvencesi ile demirbaşlarına dair çok daha az endişe duyacak gönüllü itfaiye burada örnek olarak verilebilir. Çünkü: Şirketler itfaiye müdahaleleri nedeniyle çalışanlarının işe gelememesine artık sıcak bakmıyor. En azından çıkan masrafı kimin karşılayacağı sorusu çözülmüş olur. Bu siyasi etkinlikler için de geçerli. Öyleyse gerçekçi bakıldığında güvenceli bir evrensel temel gelir, toplumların daha yüksek bir yaşam kalitesi geliştirmelerine, böylelikle gerçekten de sosyal ve kültürel yönden ilerlemelerine katkı sağlamış olur. Başka durumlarda bireysel ya da sosyal yıkıma yol açacak ortak yaşam deneyleri yapmak olanaklı hale gelir – ve daha ilerisi de var, hayal gücü neredeyse sınırsızdır: Güvenceli temel gelir insanların örneğin köy-

ya da şehirlerin tarihsel özünü yeniden kurmalarına, belki de ilkin emekli girişimlerinin başarıyla yaptığı gibi, peyzaj bakımı için yola koyulmalarına olanak tanır.

Kısacası: Evrensel temel gelir güvencesi, içinde yalnızca satılabilir ve kârlı olan iş ve çabanın gerçekleştiği, pazar ekonomisine dayalı bir topluma içine düştüğü tuzaktan kurtarabilir.

3. Öyleyse güvenceli evrensel temel gelire ya da bu öneriye karşı duyduğum bu kuşkunun nedeni nedir? Doğruyu söylemek gerekirse kuşkularımın gerekçesi biraz dogmatik: Birçok sosyal politika ve de eğitim politikası konulu tartışmalarda, değişimleri için propaganda yapılan toplumsal ve – geleneksel bir ifadeyle – siyasi-ekonomik bağlamların ne kadar az dikkate alındığı beni giderek şaşırtıyor. Buradaki ikilem şudur: Açıklanan görüş, öneri ve hedeflerin bir yandan kulağa iyi gelmesi ve çoğu kez etik ve de sosyal-felsefi gerekçelere dayandırılıyor görünmesi; bu gerekçeler ilerici – günümüzde bu her neyi ifade ediyorsa artık – gözüküyor, çağdaşlaşmaya ve hatta insanileşmeye katkı sağlıyor. Öte yandan kapitalist toplumun ufkuyla yerleştirildiğinde ve bu bağlamda düşünüldüğünde, onlar içlerinde birtakım hile gizlerler. Bu özellikle özgürlük için pazarlık yapıldığı ve özgürlüğün talep edildiği yerlerde açıkça ortaya çıkmıştır. Tüm egemenlik ilişkileri karşısında, tüm bütüncül ya da bütüncül yapan düzenler karşısında hiç kimse özgürlük düşüncesine karşı çıkmayacaktır. Buna rağmen bu düşüncenin güvenlik sağlayan koşullar varolmadan ve de sınırlandırmalara ya da ihlallere karşı yasal yola başvurarak özgürlüğe kavuşmayı olanaklı kılan yasal düzenlemeler olmaksızın alaycılığa dönüştüğünün çoktan bilincine varılmıştır. Dahası: Sosyal güvencesiz ve eşitliğin savunulmadığı bir özgürlük katıksız alaycılıktır, özellikle de etki edilemeyen yaşam koşullarına ilişkin sorumluluk üstlenilmesi talep edildiğinde.

Özgürlük tasarısına dair bu eleştiriyi sosyal alanda faaliyet gösteren birçok kişi şimdi anlayabiliyor. Buna karşın içselleme (Inklusion) projesi karşısında çekinceler dile getirildiğinde ilişkiler daha belirgin bir hal alıyor. Öyle ki aslında ilk bakışta dışlama mekanizmalarını kırmak ve tüm insanlara sosyal, kültürel ve siyasi süreçlere katılımı ve bu süreçlerde pay sahibi olmayı sağlamak mantıklı görünmektedir. İkinci bakışta, burada, “dışarıda olmanın” çok farklı biçimleri olduğunu ve bu biçimlerin nasıl olduklarını ihmal eden içermeye uygulamaları bulunduğunu ya da bu uygulamaların varolup olmadığını insanın kendine sorması gerekir; dolayısıyla bunlar farklı yaşam biçimlerini ih-

mal etmektedirler ve insanların, özünde salt kapitalist tarzda örgütlü bir iş piyasası olduğunu açığa vuran bir toplum içerisine kapatılmasına odaklıdır. (Bunun yıkıcı yan etkisi, söz konusu iş piyasasının ilkelerine uymayanın yeniden dışlanmasıdır. Yani yeterince başarımlı gücüne sahip olmayanın dışlanması.). İçselleme, eşitliğe ve bireyselliğe dair bu vaat, böylece bir tuzağa dönüşmektedir, çünkü ve aynı zamanda yardım ve desteğe ihtiyaç duyanlar için hazır bulundurulacak altyapılar oluşturulmaktadır – ancak bu, içsellemenin (Inklusion) gerekçeli ilkesi ölçü alındığında, kategorileştirme, damgalama ve dışlama ifade edecektir.

Evrensel temel gelir güvencesi öyleyse sosyal entegrasyonun korunmasına katkı sunabilir. Gerçekten de tüm modern toplumlarda ve sanayi toplumlarında – dikkatle formüle edecek olursak – düşük ve yüksek gelirli arasında amaçlı açılmakta olduğu inkâr edilemez. Çok hesap yapıyor, bir an geliyor ortalama gelirin uygun ölçü birimi olmadığı belirtiliyor, orta geliri bir kenara bırakalım, hatta bazen yoksulluğun yalnızca kamu yardımları hesaba katıldığında saptanabileceği iddia edilmektedir. Buna göre yoksulluk ve yoksulluk düzeyinde gelir bireyselleştirilerek dikkate alınamaz ve değerlendirmeye tabi tutulamaz – ki bu sözleri söyleyenler genelde bireyselliğe bol bol atıfta bulunanlardır.

Wilkinson ve Pickett kitaplarında spirit level etrafında canlandırdıkları, ya da daha isabetli bir ifadeyle aslında canlandırabilecek durumda oldukları tartışmanın çözümüne ne çabuk son bulduğu kayda değerdir. Daha çok şaşır-tan şey Britanya sınıflı toplumu hakkında Mike Savage tarafından yapılan araştırmanın Almanya’da hiç alınmamış olmasıdır, Anrew Sayer’in “Why we can’t afford the rich” kitabındaki sürükleyici tartışmalardan söz etmeye dahi gerek yok. Ama bulgular çok açık: Burada söz konusu olan şey, en azından asgari düzeyde bir eşitlik sağlamaktır, yeterli sosyal güvence ile bağlantılı olarak, az ya da çok belirli bir süre zarfında toplumların paramparça olmasının önüne geçmektir.

Şimdi elbette eşitsizlik tartışmasını radikal ya da pragmatik tarzda okumak mümkün: Radikal olduğunda devrim sorunu gündeme gelecektir ve toplumun yıkımına günümüzdeki mevcut eşitsizliğin kendisinin yol açacağı vurgulanacaktır – bununla beraber şöyle gerçekten de Grenznutzen teorisi mantığıyla sonunda Kral Midas’ın durumuna benzer bir durumun oluşup oluşmayacağı sorulabilir. Az sayıda süper zengin herşeyi altına çevirdikten sonra – Varyemez Amca’yı anımsayalım – yıkandıkları sikke dolu banyolarda boğulacaklardır. Belki de bunlar gerçekleşmeyecek, yine de farklılıklar katlanılması mümkün olmayan boyutlara ulaşabilir. Daha az radikal olmamakla birlikte evrensel temel gelir güvencesinin, – biraz gerçekçi bakılırsa – isyan etmemeleri için insanlara gönülleri hoş tutmaya yetecek kadar daha geniş bir eşitliğe dair verilen yarım vaat olduğu iddia edilebilir. Aslında devrim-

ler ve ayaklanmalar insanlar günlük yaşam dertleriyle uğraştıklarında pek de olası değildir, ama protestolar, ya insanlar geleneksel olarak gördükleri, aslında nesnel açıdan ikinci olan kendi konumlarını kaybettiklerinde yükselmektedir; toplumdaki konum bazen maddi varlıklardan daha önemli gözükmektedir, ki Bourdieu’nün sermaye teorisi bu noktada sosyal dünyanın en alt bölgelelerine dek uygulanabilmektedir. Aile üyelerine, özellikle de çocuklara saldırılması belirleyici bir önem taşıyor gözüküyor. O zaman devrimler patlak verir, belki de insanlar bazı sosyologların bizi inandırmaya çalıştıklarından farklı olarak ilkel bir yapıya sahiptir. Ya da insanların durumu iyileştiğinde, güvenlikte olduklarını hissettiklerinde ve içinde bulundukları koşulları sorgulayabildiklerinde protestolar doğabilir – bu açıdan bakıldığında bazı gerekçeler evrensel temel geliri destekler niteliktedir.

Wilkinson ve Pickett’in de eğilim gösterdiği pragmatik yorum realizmi salık veriyor. Realizm eşitsizliğin tamamen ortadan kaldırılamayacağını, ancak insanların büyük çoğunluğunun kendilerine belli bir dereceye kadar katlanabilir görünen bir yaşam sürmelerine olanak tanıyacak ölçüde azaltılabileceğini ifade eder. Belki de zaman zaman protesto düzenleyeceklerdir, ama buna rağmen sakince anlamlı ya da dolu geçtiğini düşünecekleri bir yaşam sürdürmek isteyeceklerdir. İnsanlar, yaşamlarına dair endişe taşımadığında, homo oeconomicus teorisine göre ilgileri bayağı ve sıradan görünen etkinliklere ve olgulara kayacaktır – son dönemde örneğin iyi gelirli genç ebeveynlerin artık gelirlerini arttırmak istemediklerini, aksine zamanlarını çocuklarıyla geçirmeyi yeğlediklerini ortaya koyan bir araştırma çok ilgi uyandırmıştır. Araştırmacılar biraz şaşırmıştır, çünkü insanların gelirlerini arttırmayı hedeflediklerini temel alan kendi hipotezlerini çürütmüşlerdir. İnsanlar bu maddi kazanımlar için nasıl bir bedel ödemeleri gerektiğini biliyor; görünüşe göre onlar biraz basit insanlar, zira sosyal ve ailesel esenlik ön planda duruyor.

Tüm bunlar da güvenceli evrensel temel geliri destekler nitelikte; ne de olsa o egemenliğin kullandığı bir taktik olarak uygun ve iktidarı korumaya elverişlidir. Muzip bir ifadeyle: Hatta sınıflı toplum ondan yarar sağlıyor. Ve buna rağmen, geriye, kapitalizmin şu ana kadar herşeyi hizmetine koymayı başarmış olduğunu, protestoları olduğu kadar, kendisini hedef alan sanatı ve teoriyi, nihayetinde de bazılarının yeni bir toplum düzenine çıkacağını düşündüğü sosyal-politik program ve uygulamaları kullanmayı başardığını anımsatmak kalıyor. Biraz basit bir ifadeyle itiraf etmek gerekir ki: Toplumsal sistem kapsamında yapılan her buluş, eninde sonunda bu sisteme monte edilecektir:

Güvenli evrensel temel gelir böylece belki de insanların yaşamında kolaylık sağlayabilir ve günlük hayatın krizlerini atlatmalarına katkı sunabilir. Ama o sonuçta bu toplum düzeninin korunmasına hizmet etmekle kalmaz, aksine bu düzenin işlevinin daha da artmasını ifade eder, ki bu da insanların zararına bir

gelişmedir – ayrıca zarar onların salt pasifize edilmesiyle, ayaklanma, protesto ve isyandan vazgeçmeleriyle sınırlı da değildir.

4. O halde güvenceli evrensel temel gelirin karanlık yönlerine ilişkin ne tür senaryolar çizilebilir? Öyle görünüyorduk ki onun temel işlevi emek gücünün kullanılabilirliğini ve böylece esnekliğini arttırmakta yatıyor. Sosyal politik önlemler ve arzlar daima üretimin yapısal krizlerini, işgücünün iş piyasasından uzaklaştırılmasıyla azaltılmıştır; bu çoğu kez vergi mükellefi toplumun aleyhine olarak, örneğin vasıflandırma çalışmalarıyla işçilerin değişen üretim koşullarına uyumlandırılmasıyla bağlantılı olarak yapılmıştır. Şirketler buna pek kalkışmamıştır, her ne kadar sermayenin geçmişinde sıra dışı bir durum olmasa da, kendi işçilerini güvence altına almaktan çok uzaklaşmışlardır; Krupp’ta bu olanaklıydı. Güvenceli evrensel temel gelir ile sermaye, işgücü üzerinde güvenceli bir tasarruf olanağı kazanır. Meşruiyet yitirme korkusu yaşamadan gereksinime göre işçiler işten çıkarılır da yeniden istihdam edilir. Öyleyse güvenceli evrensel temel gelir şunu ifade eder: Telefon başında işe çağrılmayı beklemek: İnsan, sosyal ve kültürel güvence sağlayan bir temel gelire sahiptir ve bu gelir, işsizlik ve temel gelir koşullarında engellenmesi zor olan, yani sağlığa ilişkin ve özellikle psikolojik rahatsızlıklar, motivasyon kaybı ve depresyon gibi sonuçları doğurmaya-cak kadar yüksek bir gelirdir, bedensel engeller de cabası. İnsan bu şekilde iyi yaşar, kısıtlamalarla karşılaşmaz – ve bu, tehlikeli etkinliklerden ve konulardan uzak durduğu oranda geçerlidir. Temel gelir insanın özsaygısı ve kendi varlığını sürdürmesi için yeterli bir hareket alanı oluşturur, bu durum biraz da eşeğin ününe asılan o ünlü havuç gibidir.

Öyleyse: Her kim güvenceli evrensel temel gelirden söz ediyorsa, o, kapitalist tarzda örgütlenmiş üretimin daima maliyeti düşürme yöntemiyle kârı arttırma yolunu seçtiğinin bilincinde olmalıdır. O, insan işgücünü sistematik olarak gereksiz hale getirmektedir – ve bu durum gelecekte daha da şiddetlenecektir, zira kriz fenomenleri artış göstermektedir. Otomatikleştirme kendini kabul ettiriyor, bir hayli çıldırmış bilişimci tiplerin – bilinçli olarak bu ifadeyi kullanalım – kuşkusuz abartılı fantezileri, son kertede dijital olarak yöneterek kendi kendini aşan Endüstri 4.0 çağından söz ederken, insanlar insanlığın 2.0 çağı düzeyinde debelenip duruyor. Yarım asır önce Günther Anders bu durumu insanlığın antikalaşması olarak tanımlamıştır –günümüzdeki gelişme en azından eğilimsel olarak insanların gereksizleştirildiği bir yöne evriliyor. Mühendislik mesleklerinden biri için haftalar süren iş başvurularını geride bırakmış iyi vasıflandırılmış bir yükseköğretim mezununun da onaylayacağı gibi, şirketlerin sözde nitelikli işgücü açığından yakınmalarının da gerçeği yansıtmadığı çabucak ortaya çıkmaktadır. Yirmi yıl önce işin tükenişini belirten formül doğruyu yansıtmıyor; ücretli emeğe daha az gereksinim duyuluyor ve tam istihdamın sağlandığı dönemlerde çalışma saatlerinin gerilemesi bunu gösteriyor. Söz konusu

durumu daha da şiddetlendiren şey, zamanında sanayide yitirilen iş olanaklarının kurtarıcısı olarak sunulan hizmetler sektörüne dönük iş piyasası – sosyal ve bakım meslekleri dışında – en sert kırılmaları yaşamıştır – bunun maliyeti düşürme yönteminin bir sonucu olması da ironiktir. Bankacılık sektöründe istihdam edilenlerin sayısına bakmak yeterli olacaktır.

Şu an otomobil sanayisi örneğinde görüldüğü gibi durum ciddileşiyor: Almanya’da ekonominin temel alanlarından biri olan otomobil sanayisi gelecek on yılda büyük olasılıkla olağanüstü bir çöküş yaşayacak, insanlar işsiz kalacak, ancak onları süresiz olarak darlıkta tutmak olanaksız. Zira burada işgücü içerisinde son derece saygın bir grup söz konusudur, bir tarafta kalifiye işçiler, diğer tarafta mühendisler ve onlar hemen öfkeli vatandaşlara dönüşür, şimdiye kadar işsiz kalanlardan farklı olarak da kendilerini farklı ifade etmesini bilir. Kişi Stuttgart’ta “Daimler” şirketinde bir kez çalışmaya görsün, o kolayca Hartz IV’ten geçinemez – bu gerçekten de SPD’nin şansölye adayının ısrarla dile getirdiği tarzda bir adaletsizlik söz konusu olurdu.

Gerçekçi bakıldığında ülkeyi derinden sarsacak bir kriz nitekim Federal Almanya Cumhuriyeti’ne doğru ilerliyor, aynı zamanda şu anki mevcut biçimleriyle sosyal güvenlik sistemleri de yıkıma uğrayacak. Ancak, aslında çoktan kendini gösteren, ama ihbarcılığın klasik yöntemleriyle şimdiye kadar aşılabilen bir yoksulluk durumunun yaratılmasını hiç kimse göze alamaz: Nitekim etkilenenler sosyal durumları zayıf, eğitime uzak ya da göç kökenli insanlardı. Tüm bunlar artık işe yaramıyor – dolayısıyla da iyi bir güvence gerekli hale geliyor. Demek ki – Oliver Nachtwey’in belirttiği gibi – sosyal inişli toplumda başkaldırıyı engellemek için çaba gösterilmeli. Evrensel temel gelir güvencesi bu noktada bir acil çıkış sunar. Zira onunla işgücünün yüksek düzeyde esnek olması sağlanır. Çünkü beklenen uzun süreli bir kriz değil, aksine olağanüstü sorunlu bir kriz dinamiğidir. Bu nedenle sermaye küresel piyasalardaki çalkantılara karşı koyabilmek için işgücü üzerinde hemen tasarrufta bulunabilmeli, onları sms ile işe alıp çıkarabilmelidir. Trump gelir ve Trump gider ve onunla birlikte Amerikan pazarını açan ya da kapatan gümrük vergileri de. Çin bir krize giriyor, henüz yeni ele geçirdiği Pasifik bölgesine sevkıyat yapamıyor, öyleyse dünyanın geride kalanında fabrikalarda üretim arttırılmak zorunda. Belki de tüm bunlar siyasi devrelere bağlı aşamalardan daha hızlı ilerleyecek. Bununla birlikte doğal afetler ya da enerji sevkıyatının durması nedeniyle bir ülke ve onun ekonomisi çökerken, bir diğer ekonominin kazanması durumu dışlanamaz. Sürekli aynı oyun tekrarlanıyor: Olası en kısa sürede, olağan koşullarda gerek duyulmayan işgücünün seferber edilmesi gerekmektedir.

Dur, diye bağırtıyor bazıları: Ürün geliştirme konusunda durum nedir? Güvenceli evrensel temel gelir bu noktada da sorunların çözümüne katkı sağ-

lıyor: Elbette geliştirme bölümlerinde işe devam eden bir grup “kıymetli çalışan” dışta bırakıldığında, bu uygulama, iyi bir güvence altına alınmışları evden ya da dijital ağlar aracılığıyla uslu uslu çalışmaya yöneltecektir. Güvenceli temel gelir ve proje bazlı iş koşulları birbiriyle mükemmel bir şekilde birleştirilebiliyor – elde edilen deneyimler çalışanların bu şekilde büroda bir arada oturanlardan daha fazla çaba harcadıklarını gösteriyor. Ne de olsa genç kuşağa, kumsalda oturarak, dizüstünde laptop, hayalperest ve iş düşkünü bir halde çalışıldığı modern, esnek iş dünyasının resmi çoktan gösterildi bile.

Güvenceli evrensel temel gelir girişimini ekonomik açıdan mükemmel kılan şey ise, üretim kapitalizminin zayıf noktasını ortadan kaldırmayı başarmasıdır. İnsanlar ne denli bol bol tüketmeye yönlendirilmiş olsalar da – ve artık tasarrufla bir anlam görmeyen insanlar tarafından aşırı üretimin hafifletilmesi için düşük faizlerin kullanıldığını söyleyen komplo teorisine zaman zaman sıcak bakmak istense de – tüketim şu ana dek üretimin daima sorunu olmaya devam etmiştir. Bolluk toplumunda pazara çıkan herşeye mutlaka ihtiyaç duyulmuyor – ve yine komplo teorisi tadında bir çerez: Ünlü dizel skandalı belki de oldukça gerileyen otomobil satışlarını yeniden canlandırmaya yarayan güzel bir yan etkide bulunamaz mı? Her halükârda, eğer – Zygmunt Bauman’ın tahmin etmiş olduğu gibi, modern kapitalizmi üretimden tüketime ayarlamak söz konusu ise, o zaman atık temel geliri bir kenara bırakmak mümkün değildir. Giderek yavaşlayan üretim için bu bir tür yağlamadır.

Her halükârda şu geçerli: Sefaletle dayalı olmayan, aksine tüketebilen ve kendini boş vermeyecek şekilde donatılmış, esnek, üzerinde tasarrufla bulunmaya elverişli işgücü – güvenceli ev-

rensel temel gelirin hakkını verdiği ilk işlev de budur. Elbette, OECD, McKinsey ve onların izinden giden biliminsanlarının, özellikle de sözde eğitimbilimlari ve psikolojinin talep etmekten yorulmadığı şu nokta, kanatlardan destekler nitelikte konuyu etkilemektedir: İnsanlar lütfetsinler de kendileri öğrensinler, konstrüktivizm teorisi, nitekim öğretmen olmaksızın, onların bunu yapması (gerektiğinin) ve nasıl yapacağını altını çizmektedir. Eğitimbilimciler bir de öğretimden öğrenime doğru bir paradigma değişikliği olduğunu yüksek sesle beyan ediyor – ve bu mesajın iyi işleyebilmesi için yetişen yeni kuşak önce kurumlarda iyice toplumsallaştırılmaktadır. Ergenlik çağında ev ortamında geliştirilen ve uygulanan başkaldırı faaliyetine bir toplumsallaşma modeli aracılığıyla son verilir, ki bu model – bu sözcük şimdi tam bir anlam kazanıyor – kurumsal bakımla el ele yürür. Görüldüğü kadarıyla bu bir ömür boyu öylece devam eder: Maddi açıdan bir düzeye kadar güvenliği sağlanan insanlar yaşam boyu uzar – tabiri caizse ön planda gönüllü, arka planda zorunlu, çünkü başka birşey tanıma fırsatları olmadı. Ve bunun mutlaka başarılı olabilmesi için öğrenimi kanatlardan norm ve standartlarla destekleyen uzmanlar göreve çağırılmaktadır, ki bu noktada baskı ölçülü kalmaktadır: Hegemonyal tarzda işlev gören ideolojik aygıtlar mesajın alınmasını zaten sağlayacaktır; insan uyum sağlamaktan çok kendini zinde tutmak istiyor. Eninde sonunda küçük makinalar, trackerler, öğrenim normlarının takip edilmesini sağlayacaktır. Güvenceli evrensel temel gelir, böylece, özbakımın toplumsallaştırıcı bir alışkısının çerçeve koşullarını oluşturur, ki bu alışkı ekonomik sistem için olağanüstü boyutta işlevseldir. Asgari düzeyin üstünde olan güvenceli yaşam standardı ve kendi kendini eğitmek öyleyse el ele yürür – ne var ki aynı zamanda insani öznelere herkesin refa-

hını ve kendi iyi yaşamlarını kendi görevleri haline getirdiklerini vurgulayan umut reddedilir. Onlar bireyselleşmiş olarak kalacak ve projelerde performatif olarak parlamak üzere tekrar şirketlere çağırılacakları ana dek birbirlerine karşı sahne alacaktır. Kapitalizmin yeni ruhu, Boltanski ve Chiapello kitaplarına bu adı vermişlerdir, çıktığı lambaya artık tekrar girmeyecek.

İkinci bir işlev de kendini gösteriyor: Güvenceli evrensel temel gelirin, çalışma hayatının kurallarında liberalleştirmeye gidilmesiyle el ele yürümesi – ki bu İskandinav’da şu an tartışma konusudur – ihtimal dışı bırakılmaz. Olumlu anlamda bu, iş süresinin yaşamın büyük bölümünü kapsayacağını ifade eder, ve bir bakıma gerekli olduğu zaman ara verme fırsatı doğması anlamına gelir. Gerekli görüldüğünde uzun bir ara verilir, insanın bir geliri vardır, güvence altındadır, sonradan ek olarak bir iş yılı daha çalışılır. Belki de meslek değiştirmek için vasıflandırma amacıyla ara verilebilir – birçok şey olası gözüküyor. Ancak olumsuz anlamda bu, işçi haklarının ve sosyal sistemlerin geçerli olduğu dönemin rafa kaldırılmasını ifade edebilir. Hasta mısın – sorun değil, kaybettiğin zamanı sonra telafi et! Hamilelik ya da çocuk bakımı – kendine zaman ayır, çocuklarınla güzel ayların ve yılların tadını çıkar, işten kaynaklanan yükümlülükleri sonra yerine getirirsin. Birçok insan yetmişinde hâlâ zinde, zira: Çocuğu olan daha uzun yaşar.

Ve nihayet üçüncüsü: En geç krizin yayılmasıyla ve kendini kabul ettirmesiyle ya da ritmik ortaya çıkışlarıyla nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak, bunun için gerekli hizmetler eğer ve sayet piyasaya uygun şekilde örgütlenmiş ise, artık mümkün olmayacaktır. Biraz basit bir ifadeyle: Bunları rakamsal olarak göstermek artık mümkün değildir. Gerek pedagojik gerekse de bakımla il-

gili etkinlikler yeniden insanlara havale edilmek zorundadır ve edilecektir – zira OECD’de ailenin 2030’daki durumu hakkında yürütülen fikirler bu açıdan tipiktir. OECD, özellikle sosyal ve – şaşırtıcı bir biçimde – ekolojik bakımdan sürdürülebilir bir ekonomiyi ve yaşam formunu güvence altına aldığı için ailelerin zorunlu olduğunu ve desteklenmesi gerektiğini açıkça belirtmektedir. Bu, maliyetin düşürülmesi ve kâr odaklılığın ötesinde, insanın kendini yeniden üretmesine olanak tanıyan bir temel gelir ile daha iyi becerilir. Elbette bu gelişmenin uzmanlığın ve profesyonelliğin aleyhine olacağı söylenerek itirazda bulunulabilir – ancak, belki de uzmanlık ve profesyonel iş ve işçi bulma kurumunun devreye girmesiyle oluşan bir görüngüden ibarettir. Bu noktada biraz alaycı tarzda öğretmenlerin çalışmalarını inceleyen Hatti-Araştırması’nın bulgularına atıfta bulunulabilir: Belirleyici olan illâ ki yöntemsel araçlar değil, belirleyici olan kişiliktir.

5. Şimdi şu da geçerlidir: Toplumsal gelişmeler çizgisel bir yol izlemezler, sürpriz yaşanması mümkün ve çok olasıdır. Sosyalbilimsel araştırmaların aydın vizyonlar, yani karanlık yönlerin aydınlatılması yerine, ürkütücü olanakları saptamayı yeğleyen o kurallara uyulsa da o olasılıklar vardır, ve hatta insan şunu söylese de: To be forewarned is to be forearmed, en azından tarihsel diyalektik olarak adlandırılan şeye insan inanabilir ve inanmak zorunda. Çoğu kez düşünülenin tersi olur. Buna rağmen, ilerici görünümü tüm hedeflere karşın yine de insani öznelik ve özerklik için tehlike olduğu görülen şeyler hiç gözden kaçırılmamalıdır, özellikle de bu tehlike yüzeyel olarak korunduğunda. Nitekim bu durum, güvenceli evrensel temel geliri azıcık şüpheli kılıyor. ■

1. Sayfadan devam

Brexit – Trump – AB ve Şiddetlenen Çıkar Çatışmaları

Juncker, devletler topluluğunun parçalanmasını göz önünde bulundurarak, “Britanyalılar bunu nasıl yapacaklarını çok iyi biliyor” dedi. “A ülkesine şunu, B ülkesine bunu ve C ülkesine de bir başka şeyi vaat edecekler” (13 Nisan 2017, FAZ Online).

Brexit Referandumu’ndan üç gün sonra Kathleen Gaynor ve annesi kapı eşiğine bırakılmış bir kâğıt buluyor. Üzerinde “No more Polish Vermin” yazıyordu – “Polonyalı haşaratları artık istemiyoruz”. İngiltere’nin batısında yer alan 19.000 nüfuslu Huntingdon’un şehir merkezinde kent sakinleri her yerde buna benzer yazılar buldu. “Annemin birçok komşusu Polonyalı” diyor Gaynor BBC’ye. “Biz mesajın onları hedef aldığını düşünüyoruz”. Britanyalı kadın çok geçirdiğini ve öfkeli olduğunu belirtiyor. Ne var ki ırkçı el ilanları nefretin yalnızca bir başlangıcıydı, zira iki buçuk ay sonra bu nefret bir ölüme neden oldu. Arkadiusz Jozwik ölmeliydi, “çünkü Lehçe konuşmuştu” (14 Eylül 2016, n-tv).

ABD Başkanı Donald Trump, Şansölye Angela Merkel ile buluşmasından kısa bir süre sonra savunma için daha fazla para ödenmesi talebini yineledi. Twitter’de

yaptığı açıklamaya göre, Almanya’nın NATO’ya “devasa borçları” var. Trump’a göre ülkesi Almanya’ya güçlü ve pahalı bir savunma sağlıyor. Bunun için de ödeme yapılması gerekiyor. Yalan haberlerin yaydıklarının aksine, Merkel ile “fevkalade bir görüşme” gerçekleştirmiş olsa da, bu gerçeğin söylenmesi gerektiğini belirtiyor (18 Mart 2017, tagesschau.de).

AB açısından Brexit kavgayla boşanmayı andırıyor: Bu pahalı olacak. Ya da Komisyon Başkanı Jean-Claude Juncker’in Şubat sonunda Belçika senatosunda belirttiği gibi: “Londra için hesap ‘tuzlu’ olacak. Bunun ne anlama geldiğini, yani rakamlarla ifadesini, en geç Brexit sorununun bu önemli noktasına ilişkin yapılan duyuru ile belirginleşiyor. Medyada haftalardır 60 milyar Euro rakamı telaffuz ediliyor. Bu rakam resmi makamlarca teyit edilmedi, ancak Juncker BBC’ye verdiği demeçte şimdi şunu belirtti: 50, 60 milyar yuvarlak hesap. Ama ana konu bu değil. Britanyalıların hangi mali yükümlülükleri kabul ettiklerini bilimsel olarak hesaplamamız gerekiyor. Sonrasında da fatura ödenmeli” (28 Mart 2017, Deutschlandfunk.de).

Brexit taraftarı Nigel Farage AB

Parlamentosu’nu mafyaya benzettii ve milletvekilleri arasında kargaşaya neden oldu. Britanyalı AB milletvekili Farage, Büyük Britanya’nın AB’nden çıkış sürecinde yapılacak pazarlıkların ele alındığı ve çarşamba günü Strasburg’da gerçekleştirilen parlamento tartışmasında “mafya gibi davranıyorsunuz” dedi.

Farage’i, özellikle Brexit görüşmelerinde varılan anlaşmaların Britanya’nın Güney İspanya’da bulunan deniz aşırı toprağı Cebelitarık için geçerli olup olmadığı konusunda İspanya’ya veto hakkı tanınması kızdırdı. “Bu taleplerle intikamcı ve kötü olduğunuzu gösterdiniz” (5 Nisan 2017, Handelsblatt).

Brexit bir son değil. Öyle olmasını isteyen birçok kişi var, başka bir kıtada yeni devlet başkanı seçilmiş, aslında alttan alta Britanyalıların AB’nden çıkmasına sevinen ve başka ülkeleri de aynı adıma atmaya çağıran biri var. Eğer bu böyle devam ederse, ben de Ohio’nun bağımsızlığını ve Texas’ın Amerika Birleşik Devletleri’nden ayrılmasını talep edeceğim (30 Mart 2017, euronews). ■